

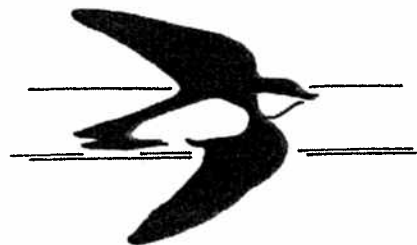
«HET BRUIJSEL»

VOGELWACHT

UDEN E.O.

VOGELWACHT UDEN E.O.

Voorzitter : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804

Secretaris : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397

Penningmeester : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151

Bestuursleden : Peter van de Braak, Esther Maas en Marc Poulussen

Bankrelatie : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 3 - 2002

Redactieleden : Margreet Hoefnagels, Jan-Willem Hermans, John Hermans,
Don-Alexander van Bergen en Peter Noy.

Typewerk : Anita van den Acker Marieke Noy
Raam 523, Uden Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-253151 Tel.: 0413-251691
E-mail: A.v.d.Acker@boschmedicentrum.nl

Eindredactie + Kopij : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl

Drukwerk : Theo Thijssen en Wim Hoefs

Verspreiding : Sandra van de Burgt en Annelies Timmerman

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 160 exemplaren

Clubgebouw : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047

Website Vogelwacht : <http://members.lycos.nl/vogelwachtuden/>

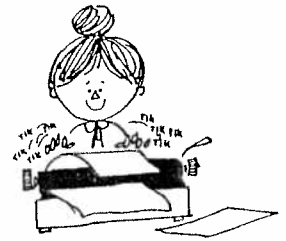
We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Colofon.....	Redactie	01
Inhoudsopgave	Redactie	02
Mededelingen Redactie.....	Margreet Hoefnagels	03
Mededelingen Bestuur.....	Liesbeth Verkaar	04
Beste schrijvers / schrijfsters.....	Peter Noy	06
Broedvogels in een deel van de Maashorst in 2002	Symen Deuzeman	07
Excursie naar de Weerribben	Wil en Lies Verbossen	12
Vogelen in Ierland	Liesbeth Verkaar	14
Een vakantie in Indonesië	Aad en Mies van Toor	16
Een dag in het veld... ..	Sandra van de Burgt	17
Excursie naar Zuid-Limburg	Will van de Crommert	18
Brunchwandeling op zondag 1 september	Liesbeth Verkaar	20
Vleermuiswandeling in Uden.....	Adrie Nijssen	22
Dieven in de Maashorst.....	Jan-Willem Hermans	23
Vogel onder de Loep... de Sperwer.....	Pedro van den Acker	24
Bijzondere Waarnemingen.....	Peter van de Braak	25
In gesprek met... Leo Ballering.....	Margreet Hoefnagels	26
Stichting de Groenhoeve	Nico Ploegmakers	28
Jaarprogramma V.L.U. 2002 - 2003	Willem Peters	29
Jaarverslag Werkgroep Nestkasten	Harry van Dijk	30
IJsvogel met pech onderweg!	Peter van de Braak	31
Opmerkelijke feiten in de vogelwereld	Don-Alexander van Bergen	32
Landelijke Dag voor Vogelaars.....	SOVON - Nederland	33
Eerste resultaten Telpost Brobbelbies in 2002	John Hermans	34
Natuurpad de Groenhoeve.....	Jan van de Wijgert	36
Wetenswaardigheden... ..	John Hermans	38
Vogelwacht – Winkel.....	Aad van Toor	34
Advertenties	Bestuur	36

Mededelingen Redactie

Half september en het is nog steeds lekker om buiten te zitten. De koolmeesjes laten zich weer zien. Een roestbruin mereljong probeert super nerveus een grote dikke regenworm naar binnen te werken. Het lukt nauwelijks, omdat hij steeds zijn aandacht meent te moeten richten op de wereld om hem heen. Maar opeens valt de worm in twee stukken op de grond en kan hij hap slik het eerste deel weg werken. Het tweede stuk krijgt hij maar niet recht voor zijn snavel. Maar het is een doorzetter en uiteindelijk lukt het toch om die spaghettisliert van een worm door te slikken. Luidruchtig klapwiekend verdwijnt hij in de struiken. En ik bedenk dat ik nog steeds de mededelingen van de redactie niet ingeleverd heb.

We hebben weer heel wat voor jullie bijeen gesprokkeld in de zomer. Een aantal leden is op vakantie geweest en heeft daar waarschijnlijk lekker in de zon gelegen met de ogen dicht, want alleen van Liesbeth Verkaar en Aad van Toor hebben we een verslag gekregen van hun vakantie's naar respectievelijk Ierland en Indonesië. Als jullie nog wat in de kast hebben liggen, lever het in. We zijn altijd benieuwd naar jullie belevenissen.

Vanuit onze eigen omgeving valt weer heel wat te melden. De telpost op de Brobbelbies wordt druk bezocht. Er is altijd wel iemand te vinden die met je mee wil kijken. En er komt ook heel wat over. John Hermans en Jan Verhoeven vertellen over de vele uren die ze er doorbrachten. Harry van Dijk doet verslag van de werkgroep Nestkasten. Hij doet hierbij een oproep aan alle leden om zich aan te melden bij zijn werkgroep. In verband met het vertrek van enkele vaste krachten, is versterking noodzakelijk.

Dan zijn er nog de excursies. Wil van de Crommert uit Nistelrode vertelt over de dagexcursie naar Zuid-Limburg van 30 juni jl., Liesbeth Verkaar over de Maashorstwandeling met lekkere brunch en Wil en Lies Verbossen over de gezamenlijke excursie naar de Weerribben in Overijssel. Het SOVON brengt jullie op de hoogte van de stand van zaken rond de SOVON-inventarisatie, die in het voorjaar in de Maashorst is gehouden. Jan-Willem Hermans schrijft over dieven in de Maashorst, dé primeur!! Ook Adrie Nijssen heeft een speciale bijdrage en wel over vleermuizen in het Udense. Sandra van de Burgt vertelt over haar ervaringen met de Stootvogelwerkgroep. Wie wil weten hoe het in en om de Groenhoeve aan toe gaat leest de bijdragen van Nico Ploegmakers en Jan van de Wijgert. Een bijzonder verhaal komt van Peter van de Braak. Hij heeft kortgeleden een gewonde ijsvogel naar het vogelasiel in Someren gebracht. Dan de vaste rubrieken. Natuurlijk eerst de mededelingen van het bestuur door Liesbeth Verkaar. Pedro van den Acker heeft de Sperwer "Onder de loep" genomen. John Hermans is weer in de wetenswaardigheden gedoken en Don-Alexander van Bergen heeft de wetenschap op een mensvriendelijke manier voor ons vertaald. De bijzonder waarnemingen, bijgehouden door Peter van de Braak, zijn weer de moeite waard: wat zou je denken van wespddieven en zwarte ooievaars? Ook het VLU wil, bij monde van Willem Peters, het nieuwe jaarprogramma prijsgeven. Er staat weer heel wat op stapel. Tot slot was ik "in gesprek met" een gelukkige vogelaar: Leo Ballering uit Veghel.

Vergeet ook niet het laatste nieuws uit de Vogelwachtwinkel van Aad van Toor mee te nemen. Misschien is er weer wat nieuws voor je bij wat je altijd al had willen hebben! Na vele jaren actief te zijn geweest binnen de redactie, heeft Aad afscheid genomen van het reactieteam. Hij blijft nog wel als trouwe schrijver onze kopijbus bestoken. Aad bedankt!! Rest ons jullie heel veel leesplezier te wensen en natuurlijk in deze drukke vogeltijd: heel veel mooie waarnemingen. We blijven daar heel nieuwsgierig naar. Dus...als het eens een keertje regent: schrijf je belevenissen op en bezorg ze bij ons, de redactie. Alvast bedankt!

Namens de Redactie,
Margreet Hoefnagels

Van de Bestuurstafel...

Vakantie

Na een periode van vakanties en weinig vogelactiviteiten in onze vereniging is het seizoen weer van start gegaan. De trek is al weer volop op gang, dus onze telpost is weer bemand door verschillende vogelaars. Verder hebben we alweer de eerste Maashorstwandeling (met brunch), een publiekswandeling en een mooie dialezing van John Hermans achter de rug. Een verslag van de brunchwandeling vinden jullie elders in dit blad. Ook heeft het bestuur alweer een paar keer vergaderd. Onder andere is besloten een oproep te plaatsen in verband met het twintigjarig jubileum van Vogelwacht Uden.

Oproep! Oproep! Oproep! Oproep! Oproep! Oproep! Oproep!

Op 7 februari 2003 bestaat onze vereniging twintig jaar. We willen graag een tentoonstelling opzetten waarbij we veel denkers en doeners nodig hebben. Ook kunnen we bezoekers inlichten over het werk van de Vogelwacht. Ideeën zijn van harte welkom! In oktober zal de eerste bijeenkomst zijn van deze "jubileumwerkgroep". Heb je belangstelling laat het even weten aan Liesbeth Verkaar, telefoon 0413-265397, of aan een ander bestuurslid.

Nieuwe leden

Vlak voor de vakantie hebben zich nog twee nieuwe leden aangemeld. Dit zijn Ingrid van Ginneken uit Nistelrode en Stijn van Gils uit Uden. Stijn is ons jongste lid totnogtoe en maakt misschien wel een begin aan de verjonging van onze club. Na de vakantie hebben Pieter en Ina Spijkers uit Uden zich aangemeld. Alle nieuwe leden staan op de ledenlijst die jullie met de maandagenda van oktober kregen meegestuurd. We wensen al onze nieuwe leden een leuke tijd bij onze vereniging. Jorgen Peters is verhuisd naar de Elandstraat 25, 5408 XC in Volkel, telefoon: 0413-274664.

Waddenexcursie Terschelling

Voor de twintigste keer is de Waddenexcursie gehouden; dit jaar zijn we naar Terschelling geweest. Ondanks dat Peter Noy vorig jaar heeft gezegd dat hij eenmalig de excursie naar Ameland wilde organiseren, is hij toch bereid geweest ook deze excursie naar Terschelling te regelen. We maken graag en dankbaar gebruik van zijn ervaring en draaiboeken. Hij organiseert volgend jaar voor de tiende keer de voorjaarsexcursie. Dit najaar zijn 33 mensen mee geweest, waarvan 13 vrouwen. Pas maar op heren, dadelijk nemen we nog de overhand (grapje, moet kunnen)! Op dinsdag 1 oktober was er na afloop van de ledenvergadering een informatieavond voor de Terschellinggangers (ook voor leden die niet meegingen). John Hermans liet de aanwezigen prachtige dia's zien van de meest voorkomende vogels van Terschelling.

Opening natuurplek de Groenhoeve

Het is alweer even geleden, maar op 22 juni jl. is het natuurplek bij de Groenhoeve officieel geopend door onze burgemeester. Er waren allerlei genodigden aanwezig. Verder had de jeugdnatuurgroep een tentoonstelling opgezet met het werk van het afgelopen jaar. Alleen het grove werk van het natuurplek is nu af. Het is de bedoeling dat de verenigingen (IVN, Kinderboerderij en Vogelwacht) het pad nu gaan "aankleden". Ideeën zijn altijd welkom. De Vogelwacht wil verschillende soorten nestkasten op gaan hangen met uitleg en plaatjes erbij. Alleen zijn we helaas alweer bezocht door vandalen en zullen we de nestkasten nog hoger op moeten hangen. De insectenmuur is klaar.

Wijziging e-mail adres en website Vogelwacht

De Vogelwacht is van provider en dus van e-mail adres veranderd. Het Net ging contributie vragen en Lycos is nog gratis. Ons e-mail adres is geworden: vogelwachtuden@lycos.nl. De website is verplaatst naar <http://members.lycos.nl/vogelwachtuden/>. Inmiddels is er een distributielijst samengesteld met meer dan vijftig e-mail adressen van mensen binnen onze vereniging. Dit betekent een verlichting voor Sandra van de Burgt en Annelies Timmerman die nu minder maandagenda's rond hoeven te brengen. De techniek staat voor niets! Wil je ook toegevoegd worden aan de lijst en de maandagenda met bijlagen per e-mail ontvangen, geef dit even door aan Liesbeth Verkaar, verkaar33@zonnet.nl. Je ontvangt dan voortaan alleen nog het Bruujssel vier keer per jaar in de bus. De rest gaat elektronisch. Sta je op de lijst en heb je rond de 25^e van de maand nog niets ontvangen, neem ook dan even contact met mij op, want dan is er iets misgegaan.

Opening Udense Vogeltrek-telpost

Op verzoek van Vogelwacht Uden heeft Staatsbosbeheer een bank geplaatst bij onze telpost. We hebben die op ludieke wijze in gebruik genomen op de trekteldag van zondag 6 oktober na afloop van het tellen. Er wordt nog een naamplaatje gemaakt voor de bank met de tekst "*Telpost Brobbelbies Vogelwacht Uden e.o., aangeboden door Staatsbosbeheer*". We hadden Frank van Kalleveen (de boswachter van Staatsbosbeheer) gevraagd om de in gebruikneming te verrichten. Peter Noy verzorgde de publiciteit hieromtrent. De telpost fungeerde dit jaar als centrale post op de vogeltrek-teldag.

Telefooncirkel

Alexander Vesters vroeg op de laatste ledenvergadering of de telefooncirkel niet anders kan, hij is namelijk nog nooit gebeld. Marc Poulussen zal de mensen die in de cirkel zitten benaderen en vragen of ze nog belangstelling hebben. Hij zal dan proberen deze weer op gang te brengen. Er wordt een lijst gemaakt van vogels die interessant genoeg zijn om de cirkel in werking te laten treden.

Portofoons

Er zullen een aantal goede portofoons aangeschaft worden. Deze kunnen gebruikt worden bij de (meerdaagse) excursies en op de trekteldagen.

Jeugdvogelwacht

Er hebben zich enkele mensen aangemeld die belangstelling hebben om een jeugdvogelwacht op te zetten. Waarschijnlijk gaat deze groep volgend voorjaar van start. Peter van de Braak kan nog hulp gebruiken, dus wil je meehelpen, graag! Bel even met Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586.

Uitleg flora- en faunawet

Op donderdag 5 september heeft Toon Voets, afgevaardigde van Vogelbescherming voor Noordoost Brabant, uitleg gegeven over de nieuwe flora- en faunawet. Deze wet is per 1 april 2002 in werking getreden. Door een misverstand is deze niet op de maandagenda vermeld geweest. Enkele leden van onze vereniging en van Vogelwerkgroep Oss hebben deze avond bezocht. Er komt nog een verslag van deze avond.

Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar

Beste schrijvers / schrijfsters

In de mededelingen van de Redactie konden jullie al lezen dat Aad van Toor tijdens de laatste redactievergadering afscheid van het redactieteam heeft genomen. Na zijn jarenlange inzet binnen de redactie van het Bruujssel wil Aad zijn beschikbare tijd gebruiken om nog wat andere zaken op te pakken. Wij wensen hem daarbij veel succes en gaan er vanuit dat er nog veel exotische reisverslagen door Aad en Mies worden aangeleverd.

Om de redactie op peil te houden en de kwaliteit van het Bruujssel te kunnen waarborgen zijn wij dringend op zoek naar versterking. Twee nieuwe redactieleden zou geen overbodige luxe zijn! Vandaar onderstaande oproep naar geschikte kandidaten. Binnen een groeiende en actieve vereniging van zo'n 175 leden zitten wellicht nog wat verborgen talenten. Wanneer je jezelf in onderstaand functieprofiel herkent; schrijf, mail of bel. Een afspraak is zo gemaakt.

PERSONEELSADVERTENTIE

Vogelwacht Uden is op zoek naar twee gemotiveerde

REDACTIEMEDEWERKERS M/V

ALGEMEEN:

- Een afwisselende en gevarieerde functie met veel eigen verantwoordelijkheid
- Je maakt deel uit van een enthousiast redactieteam, bestaande uit vijf medewerkers
- Het vraagt niet veel tijd (hooguit enkele uurtjes per maand)
- Op jaarbasis worden vier redactievergaderingen gehouden

VOGELWACHT UDEN VRAAGT:

- Gevoel voor taal, met name Nederlands in woord en geschrift
- Enthousiasme en motivatie is een pré
- Geen specifieke opleiding, alleen gezond boerenverstand
- Kennis op het gebied van tekstverwerking (WORD)
- Voor alle leeftijden (van 18 tot 80, ouder mag natuurlijk ook)

VOGELWACHT UDEN BIEDT:

- Een gedegen inwerkperiode met professionele begeleiding
- Enthousiaste collega's en uitstekende doorgroeimogelijkheden
- Geen vergoeding (ook niet nodig, functie geeft veel voldoening)
- Uitstekende secundaire arbeidsvoorwaarden

BEN JE TOE AAN EEN VOLGENDE STAP IN JE CARRIÈRE?

(of wil je gewoon nog iets meer weten) neem dan gerust contact op, Peter Noy, telefoon: 0413-251691 of e-mailen kan natuurlijk ook naar: pknoy@hetnet.nl

Broedvogels in een deel van de Maashorst in 2002

Door Symen B. Deuzeman (SOVON Vogelonderzoek Nederland)

Inleiding

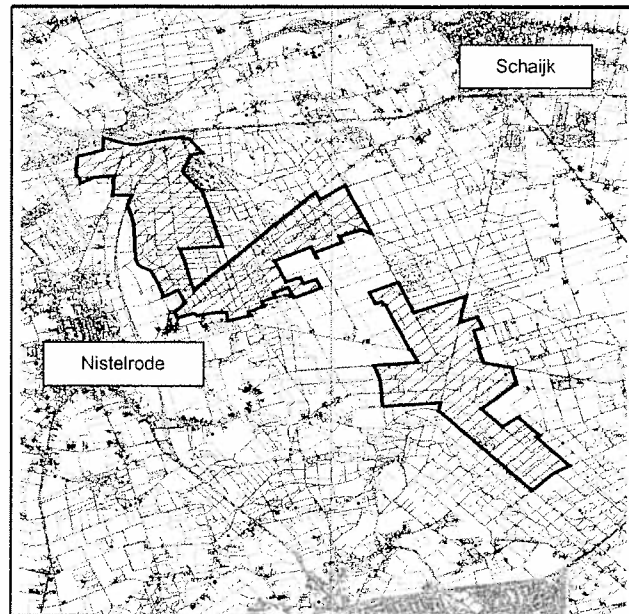
In het voorjaar van 2002 werd het natuurgebied De Maashorst, gelegen tussen Heesch en Uden in Noord-Brabant, geïnventreerd op broedvogels. Aanvankelijk zou deze inventarisatie in 2001 plaatsvinden, maar vanwege de uitbraak van mond- en klauwzeer was dit toen niet mogelijk. Delen van het natuurgebied kunnen getypeerd worden als kleinschalig met een fraaie afwisseling van gesloten terreindelen (bos) en open terreindelen als droge heide, droge ruigten (voormalige bouwlanden), extensieve graslanden en singels. Deze afwisseling is te danken aan de ruilverkaveling Midden-Maasland, waarbij de overheid een grote oppervlakte aan agrarisch cultuurland heeft verworven. Een deel hiervan is in beheer gekomen bij Staatsbosbeheer. In het kader hiervan is in 1996 een broedvogelinventarisatie uitgevoerd met als doel de basissituatie vast te leggen. Nu er in de afgelopen jaren het nodige is veranderd in het beheer van het gebied is dit jaar (2002) op verzoek van Staatsbosbeheer een herhalingsinventarisatie uitgevoerd om de effecten van dit beheer op broedvogels nader te bestuderen. Het veldwerk van de inventarisatie van het ongeveer 1.800 hectare grote gebied is ter hand genomen door meer dan 30 waarnemers van de Vogelwerkgroep Uden e.o., Staatsbosbeheer en medewerkers van SOVON Vogelonderzoek Nederland. In dit artikel worden de resultaten van het deel van de Maashorst dat door SOVON is geteld alvast nader bekeken en vergeleken met 1996. Aan het einde van dit jaar zal voor het gehele gebied verslaglegging plaatsvinden in de vorm van een rapport.

Methode en gebied

Bij de start van de inventarisatie werd op 18 februari een bijeenkomst georganiseerd door Staatsbosbeheer, waarbij een zo efficiënt mogelijke planning werd gemaakt voor het uitvoeren van de inventarisatie. Het gebied werd opgedeeld in 18 verschillende deelgebieden, waarvan er 15 werden geteld door leden van de Vogelwerkgroep Uden e.o. en Staatsbosbeheer. Een medewerker van SOVON kon 576 hectare voor zijn rekening nemen. Dit deel van het gebied, waarop dit artikel is gebaseerd, bestaat uit twee afzonderlijke delen in de Maashorst (figuur 1). Het *noordelijke* deel bestaat voornamelijk uit gemengd bos, afgewisseld met verspreid liggende akkers en kleine heideveldjes. Hiertoe behoort ook het noordelijke en zuidelijke deel van de Kanonsberg, waar recentelijk kaalkap van open dennenopstanden heeft plaatsgevonden. Hierdoor is het heideareaal sterk toegenomen. In het oostelijke gedeelte van dit deel komt een klein areaal aan schrale graslanden met ruigtekruiden voor, welke worden begraasd door schapen. Het *zuidelijke* deel bestaat hoofdzakelijk uit cultuurgronden die uit productie zijn genomen en aan Staatsbosbeheer zijn overgedragen. Deze bestaan nu uit schrale graslanden met ruigtekruiden, afgewisseld met relatief kleine bospercelen. Recentelijk zijn her en der poelen gegraven en ook hier is sprake van begrazing (paarden en schapen). Naar dit zuidelijke deelgebied wordt in het vervolg van dit artikel verwezen met de term “begrazingsgebied”.

Figuur 1. Het door SOVON getelde deel van de Maashorst met enkele toponiemen.

Verspreid over de periode eind maart - begin juli werden in 2002 te voet vijf vroege ochtendbezoeken gebracht aan beide delen van het gebied. Tevens werden avondbezoeken gebracht voor de Patrijs, Kwartel, Houtsnip, uilen en Nachtzwaluw. Het inventariseren van broedvogels vraagt om vroeg opstaan en daarom werd doorgaans een uur tot een half uur voor zonsopgang gestart met de inventarisatie. Bij de inventarisatie werd in grote lijnen de uitgebreide territoriumkartering toegepast, zoals beschreven in Hustings *et al.* (1985). Het accent lag met name op de verspreiding van zeldzame, schaarse, bedreigde en karakteristieke vogelsoorten, ofwel de zogenaamde Rode Lijstsoorten (Osiek & Hustings 1994). Als basis werd de vogelsoortenlijst van het zogenaamde BMP-bijzondere soortenproject van SOVON gebruikt, aangevuld met een aantal regionaal schaarse soorten (van Dijk 1996).

Resultaten en vergelijking met 1996

Vastgestelde soorten

In het onderzochte deel van de Maashorst werden van 62 soorten gegevens verzameld (zie tabel 1). Van deze broedvogelsoorten staan er zes op de Rode Lijst van bedreigde en/of karakteristieke vogelsoorten (Osiek & Hustings 1994), te weten Dodaars, Patrijs, Nachtzwaluw, Groene Specht, Roodborsttapuit en Geelgors.

Voor het beheer van de Maashorst is het van belang om te weten waarom bepaalde soorten zijn toegenomen of juist zijn afgenomen. Het is hierbij belangrijk om te kijken of de ontwikkeling in de broedvogelaantallen lokaal is (en dus door het beheer kan komen) of de landelijke situatie weerspiegelt. In het laatste geval kunnen landelijke aspecten zoals verzuring de ontwikkeling bepalen. Dit zijn aspecten waar de beheerder dan vaak niet veel aan kan doen. Aan de hand van de vergelijking tussen de inventarisatie uit 1996 en 2002 kunnen we alvast een indruk krijgen van de ontwikkeling van broedvogels in de afgelopen zes jaar. Qua onderzoeksmethode zijn de twee jaren goed met elkaar te vergelijken, maar de vergelijking moet met de nodige voorzichtigheid bekeken worden. Een telreeks van jaren leent zich daar beter voor.

Tabel 1. Ontwikkelingen in een deel van de Maashorst (576 hectare) in de periode 1996 & 2002 (+= wel aanwezig, maar niet geteld). Rode Lijstsoorten staan aangegeven met een sterretje* (bron: Vogel & Klemann 1997 en deze kartering).

Soort	1996	2002	Soort	1996	2002
Dodaars*	0	1	Zanglijster	26	48
Wilde Eend	3	3	Grote Lijster	5	14
Soepeend	0	1	Bosrietzanger	0	1
Havik	1	1	Spotvogel	4	1
Sperwer	5	5	Grasmus	37	37
Buizerd	4	7	Tuinfluit	68	49
Torenavalk	4	1	Zwartkop	50	114
Boomvalk	1	0	Fluiter	3	0
Patrijs*	5	3	Tjiftjaf	47	75
Kwartel	4	4	Goudhaantje	17	+
Fazant	12	8	Grauwe Vliegenvanger	0	7
Waterhoen	0	2	Bonte Vliegenvanger	5	2
Meerkoet	0	6	Staartmees	13	21
Kievit	9	6	Glanskop	1	1
Wulp	0	1	Matkop	19	25
Holenduif	6	11	Kuifmees	42	69
Zomertortel	15	10	Zwarte Mees	26	47
Koekoek	0	4	Pimpelmees	58	44
Bosuil	1	1	Boomklever	0	3
Ransuil	3	6	Boomkruiper	34	79
Nachtzwaluw*	1	2	Wielewaal	2	0
Groene Specht*	5	4	Vlaamse Gaai	21	+
Zwarte Specht	1	4	Ekster	2	3
Grote Bonte Specht	36	43	Kauw	1	5
Kleine Bonte Specht	3	5	Zwarte Kraai	22	9
Boomleeuwerik	19	11	Spreeuw	7	23
Veldleeuwerik	33	36	Ringmus	3	+
Boompieper	87	94	Groenling	2	11
Graspieper	0	2	Kneu	6	7
Gele Kwikstaart	0	1	Appelvink	0	3
Witte Kwikstaart	4	8	Kruisbek	0	2
Heggenus	20	43	Goudvink	1	0
Zwarte Roodstaart	2	1	Geelgors*	54	62
Gekraagde Roodstaart	36	51	Rietgors	0	1
Roodborsttapuit*	4	14			

Vergelijking met 1996

Door het graven van diverse grote poelen ter plaatse van de uit productie genomen akkers in de omgeving van de Brobbelbiesweg is er geschikt biotoop ontstaan voor diverse watervogels. Dit geldt met name voor de Dodaars, een Rode Lijstsoort, Waterhoen en Meerkoet. In de ontstane Pitrus-vegetatie heeft de Rietgors zich weten te vestigen. De verdere ontwikkeling van de schrale graslanden met ruigtekruiden in deze omgeving heeft ervoor gezorgd dat ten opzichte van 1996 zich drie nieuwe soorten hebben gevestigd, te weten de Wulp, Graspieper en Gele Kwikstaart. De al aanwezige Patrijs en Kievit zijn hier echter licht afgenomen, maar de Veldleeuwerik en Kwartel laten in deze droge ruigten een stabiele ontwikkeling zien.

In de diverse heggen, vaak met braamstruwelen, in het begrazingsgebied zijn soorten als Roodborsttapuit en Geelgors structureel in aantal toegenomen, terwijl de Kneu en Grasmus stabiel zijn. Deze heggen vervullen een cruciale rol in de habitatkeus voor veel broedvogelsoorten. Zo bieden de heggen broedgelegenheid en dekking in de directe nabijheid van gunstige foerageergebieden (schrале graslanden). De grotere roofvogelsoorten laten een stabiele tot positieve trend zien, met name de Buizerd heeft zich goed weten uit te breiden langs de randen en in de kleine bospercelen in de omgeving van het begrazingsgebied. De Torenvalk en Boomvalk zitten duidelijk in de gevarenzone, iets wat conform de landelijke trend is voor de soorten op de zandgronden. Mogelijk speelt de afname van de Zwarte Kraai hierbij ook een rol, daar de valken vaak oude nesten hiervan gebruiken (Bijlsma *et al.* 2001).

Vogelsoorten die gebonden zijn aan bos zijn over het geheel gezien toegenomen. De positieve ontwikkeling kan toeschreven worden aan het steeds ouder en gevarieerder worden van de bossen. Daar er steeds meer staande en liggende dode bomen verschijnen in de bospercelen, is er een toename ontstaan aan nestgelegenheid en bovendien is dood hout een goede voedselbron voor de diverse soorten. De toename is het beste te zien bij de holenbroeders als de diverse spechtensoorten, Holenduif, Spreeuw, Boomklever en Boomkruiper. Verder is in dit verband de toename van de

Grauwe Vliegenvanger en de Appelvink opvallend. Dit duidt er op dat de bossen steeds gevarieerder qua structuur worden. Aan de behoorlijke toename van een aantal vogelsoorten die in opgaand bos met loofhoutstruiken en struwelen broeden (Heggenmus, Zanglijster, Zwartkop en Tjiftjaf) valt af te leiden dat de struiklaag, maar ook de tweede boomlaag, zich steeds beter ontwikkelt. Verder is de toename van een aantal mezensoorten (Matkop, Zwarte Mees en Kuifmees) toe te schrijven aan het ouder worden van de sparren- en dennenopstanden. De Gekraagde Roodstaart heeft ook

zichtbaar geprofiteerd van het ouder worden van de opstanden en dan met name ter plaatse van de veelal ingerotte berken langs de randen van heidevelden, ruige graslandpercelen, in open bossen en/of de kleinere bospercelen. Een aantal soorten laat echter ook een duidelijk negatieve trend zien. Dit zijn vooral soorten van dichte struwelen of jonge bosaanplant. Te denken valt hierbij aan Spotvogel, Tuinfluiter en Goudvink. Ook is de afname van Zomertortel, Fluiter en Wielewaal een opmerking waard. De afname van de Zomertortel en Wielewaal wordt veelal verweten aan de verlaging van de grondwaterstand en de afname van kwel in de bossen, dus verdroging (van Dijk *et al.* 1999). Van de Fluiter wordt vermoed dat het nomaden zijn, waarbij jaarlijkse fluctuaties in de aantallen karakteristiek zijn voor deze soort.

Om een beeld te krijgen van de waarde van het gebied voor vogels kunnen we tot slot nog kijken naar de verspreiding en ontwikkeling van de Rode Lijstsoorten in dit deel van de Maashorst. Van de zes Rode Lijstsoorten zijn er in zes jaar tijd vier in aantal vooruitgegaan en twee achteruitgegaan. Met name de achteruitgang van de Patrijs is zorgwekkend. De droge ruigten op de uit productie genomen akkers zien er op het oog geschikt uit, maar juist hier is de soort afgenomen. Dit is overigens wel overeenkomstig de landelijk trend, waar al jaren sprake is van een gestaag afnemende populatie. De lichte achteruitgang van de Groene Specht is mogelijk zelfs een positief teken. Op een groot deel van met name de zandgronden in Nederland neemt de soort namelijk behoorlijk af, maar in de Maashorst lijkt de soort zich redelijk te kunnen handhaven. Met name het extensieve beheer van de graslanden en akkers in combinatie met de aanwezigheid van veel open plekken en kaalkappen is gunstig voor de

soort, die waarschijnlijk meer afhankelijk is van het graslandbeheer dan van bosbeheer. Extensief graslandbeheer is gunstig voor bepaalde mierensoorten die dienen als voedsel voor Groene Spechten. Er werden rondom de Kanonsberg iets meer Nachtzwaluwen vastgesteld dan in 1996, voor deze kwetsbare en zeldzame soort een positief teken. Roodborsttapuit en Geelgors, beide vooral vastgesteld in de verschillende braamstruwelen in het begrazingsgebied zijn beide ook structureel in aantal toegenomen (zie eerder in deze tekst).

Tot slot

In dit artikel worden de resultaten van het deel van de Maashorst dat door SOVON is geteld alvast nader bekeken en vergeleken met 1996. Uiteraard wachten wij met spanning op de resultaten van de overige delen van de Maashorst, die door de leden van Vogelwacht Uden e.o. en Staatsbosbeheer zijn verzameld. Als alle gegevens bij SOVON binnen zijn, zullen deze worden geïnterpreteerd en geanalyseerd ten behoeve van de rapportage die aan het einde van dit jaar gereed zal zijn.

Literatuur

Bijlsma R.G., Hustings F. & Camphuysen C.J. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.

van Dijk A.J. 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken (handleiding Broedvogel Monitoring Project). SOVON, Beek-Ubbergen.

van Dijk A.J., Boele A., Hustings F., Zoetebier D. & Meijer R. 1999. Broedvogel Monitoring Project jaarverslag 1996-97. SOVON-monitoringrapport 1999/03. SOVON, Beek-Ubbergen.

Hustings M.F.H., Kwak R.G.M., Opdam P.F.M. & Reijnen M.J.S.M. (red.) 1985. Vogelinventarisatie: achtergronden, richtlijnen en verslaglegging. Pudoc Wageningen/Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Zeist.

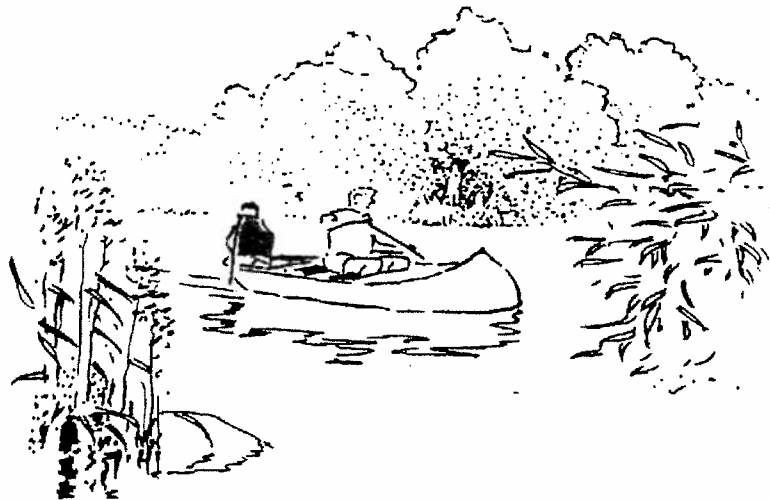
Osieck E.R. & Hustings F. 1994. Rode Lijst van bedreigde soorten en blauwe lijst van belangrijke soorten in Nederland. (Technisch Rapport Vogelbescherming Nederland 12). Vogelbescherming Nederland, Zeist.

Vogel R.L. & Klemann M.C.M. 1997. Broedvogels van de Maashorst in 1996. SOVON-inventarisatierapport 97/04. SOVON, Beek-Ubbergen.

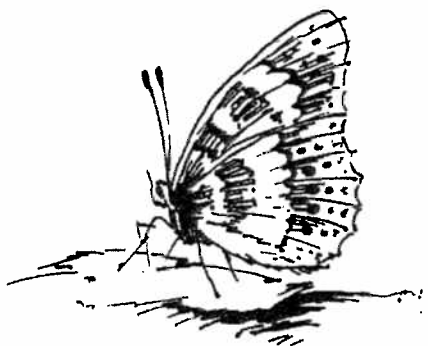
Excursie naar de Weerribben

Door Wil en Lies Verbossen

Zoals in voorafgaande jaren zijn het IVN en de Vogelwacht ook dit jaar weer samen op pad geweest. De bestemming was deze keer: de Weerribben. De afstand was wat langer dan andere jaren, maar het programma was meer dan de moeite waard. De weerribben is een schitterend gebied, waar zowel IVN-ers als vogelaars ruimschoots aan hun trekken komen. De Weerribben danken hun naam aan de weren en ribben. Dit zijn overblijfselen uit de tijd dat turf werd afgegraven. De ribben zijn smalle stroken land waarop de uitgegraven turf te drogen werd gelegd. De weren zijn de uitgeveende delen, ook wel petgaten genoemd. Het watergebied (1.000 hectare) bestaat hoofdzakelijk uit sloten, vaarten en petgaten waar met fluisterboten en kano's gevaren mag worden. Verder zijn er 1.000 hectare moerasbos, en zo'n 1.500 hectare rietlanden, trilveen en moerashooilanden. Er wordt hier zeker 1.200 hectare riet geteeld. Dit riet moet vóór 15 april, als het broedseizoen begint, uit het gebied zijn weggehaald om vervolgens aan de rand van het gebied te worden opgeslagen.

Om elf uur stappen we in de boot van Staatsbosbeheer waarmee we onder leiding van de boswachter door het gebied zullen varen. Vanuit een nostalgisch boothuis varen we via de Kralenberggracht de haven uit. Langs deze gracht staan nog veel oude vervenershuisjes. Deze huisjes zijn nu bijna allemaal vakantiehuisjes. Om het gebied in te komen moesten we onder

een erg lage brug door, het was dus handen binnenboord en hoofd omlaag. Helaas kregen we net een flinke bui op de plaats waar de zwarte stern broedt. Er was dus nu geen stern te bekennen. Wel was er een overvloed aan prachtige water- en oeverplanten. Op verschillende plaatsen groeit hier de grote waterzuring, dit is de plant waar de grote vuurvlinder zijn eitjes op legt. De weerribben is de enige plek waar deze vlinder nog voorkomt.

Het was inmiddels weer droog geworden, en we zijn op een perceel trilveen uitgestapt. Dit is een drijvende mat met een erg grote verscheidenheid aan planten en grassen, maar er zit wel twee meter water onder, als je hier dus met zware machines zou gaan maaien zouden ze er doorheen kunnen zakken. Hier zien we ook de poelruit. In de verte vliegt nog een bruine kiekendief.

Overal in het landschap staan molentjes die het water op de rietvelden pompen zodra het riet gemaaid is. Dit is extra voedsel en het water beschermt de bodem tegen bevriezing. Door een wisselende waterstand krijg je geen verbossing. De weren worden in tact gehouden door ze steeds uit te graven als ze dreigen te verlanden. In de weerribben worden dit jaar otters uitgezet, die gevangen worden in Wit-Rusland.

Na de boottocht, en koffie met appelgebak begonnen we aan het tweede gedeelte van de dag. Een wandeling over het natuurpad, dat was uitgezet bij het natuurcentrum. Zo maar voor ons op de weg zat een goudvink te pronken, zelfs de meeste vogelaars hadden hem nog nooit zo mooi rood van kleur gezien. De boswachter had ons nog lekker gemaakt met de mededeling, dat we beslist nog even naar Nederland moesten gaan, waar een vogelobservatiehut staat. Nederland is een dorpje van twee straten, waar een vogelkijkhut staat van Staatsbosbeheer. Hier was het erg winderig en er was niets spectaculairs te zien, wel was er een groep engelse Birdwatchers die op bezoek waren in de Wetlands. Het was een schitterende dag, Esther en Gerda bedankt voor de organisatie.

Jos Welte heeft met een aantal vogelaars een lijst gemaakt van vogels die we die dag gezien of gehoord hebben.

Kievit	winterkoning
houtduif	tuinfluiter
zwarte kraai	kuifeend
zomertortel	wilde eend
torenvalk	kleine karekiet
spreeuw	tjiftjaf
merel	zwarte stern
aalscholver	fitis
nijlgans	fuut
meerkoet	koekoek
ekster	rietzanger
gaai	bruine kiekendief
blauwe reiger	watersnip
zanglijster	gierzwaluw
buizerd	rietgors
kauw	sprinkhaanrietzanger
wulp	boompieper
boerenzwaluw	putter
ooievaar	knobbelzwaan
scholekster	wielewaal
kokmeeuw	tureluur
groenling	goudvink
vink	kneu
zwartkop	huismus
koolmees	grutto
witte kwikstaart	roodborst
holenduif	spotvogel
grasmus	gauwe gans

Vogelen in Ierland

Door Liesbeth Verkaar

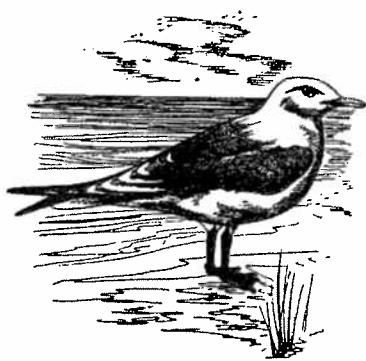
Van 23 mei tot en met 10 juni 2002 zijn we naar Ierland geweest. In tegenstelling tot wat de titel doet vermoeden, gingen we er niet in de eerste plaats naar toe om te vogelen. Twee jaar geleden zijn we hier ook al geweest en we komen er voor de natuur, de mooie gebouwen (veel kastelen), de sfeer en ook wel voor de vogels. De verrekijker en telescoop gaan toch altijd mee. Twee jaar geleden hebben we een rondreis gemaakt. We zijn toen naar Dublin gevlogen en hebben voor twee weken een auto gehuurd. Dit jaar hebben we de boot genomen, de Irish Ferries, die om Engeland heen varen en aanmeren in Rosslare (Zuidoost-Ierland). Fietsen op de auto, rijden naar Cherbourg in Frankrijk (negen uur rijden) en dan twintig uur op de boot. Het varen is minder goed bevallen, want we hebben de heen- en de terugweg storm gehad. Niet echt leuk.

Beide weken zaten we in West-Ierland, de eerste week in Killarney. Dit is een mooie stad met schitterende meren in de omgeving. We hebben daar veel gewandeld en gefietst. Voor het mooie weer hoeft je niet naar Ierland te gaan, want we hebben best veel regen gehad en de eerste week was het tussen de elf en veertien graden. Toch zijn we er iedere dag op uit geweest. De tweede week zaten we in de buurt van "the Cliffs of Moher". Dit zijn enorme afgronden waar je een prachtig uitzicht hebt op de zee. De afgronden zijn wel tweehonderd meter diep, dus als je valt, val je echt diep! Je voelt je er maar een klein mensje. Hier heb ik heel wat tijd doorgebracht met vogelen. Op de richels van de rotsen broeden duizenden en nog eens duizenden drieteenmeeuwen, zeekoeten, alken en papegaaiduikers.

Drieteenmeeuwen

Ik heb me verbaasd over de enorme aantallen drieteenmeeuwen. Deze vogels hebben een zuiver witte ondervleugel, grijze bovenvleugels, zwarte vleugelpunten (alsof ze in zwarte inkt zijn gedoopt), een gele snavel en zwarte poten. Ze heten zo omdat ze een achterteen missen. De

Engelse naam is Kittiwake vanwege het geluid dat ze maken. Ze broeden vooral aan de Ierse en Engelse westkust, maar niet in Nederland. Ze worden hier wel aan de kusten gezien, vooral na westenwind. Met de excursie naar de Pier van IJmuiden hebben we er één gezien. De kliffen zijn wel vijf kilometer lang en werkelijk op ieder uiterst smal richeltje broeden ze, vlak bij elkaar met duizenden tegelijk. Er stak een rotspunt uit de zee en ook daarop broeden heel veel drieteenmeeuwen. Met de telescoop was het allemaal goed te zien en erg leuk om naar het gedrag van de vogels te kijken. Ze maakten ook behoorlijk lawaai.

Zeekoeten en alken

Er zaten ook veel zeekoeten en alken te broeden. Ze lijken wel iets op pinguïns, maar het is geen familie van elkaar. Het verschil tussen die twee heb ik nu goed kunnen leren: de zeekoet is heel donkerbruin met een witte buik en heeft een dolkvormige snavel. De alk is zwart met ook een witte buik, heeft een zijdelings afgeplatte snavel en een witte streep van snavel naar oog. Ze hebben vrij kleine vleugels waarmee ze heel goed kunnen zwemmen. Ze zwemmen dus niet met de poten, zoals eenden, maar met de vleugels. De poten worden als roer gebruikt. Omdat ze van

vis leven moeten ze harder kunnen zwemmen dan de vis. Veel zeekoeten overwinteren op het Friese front, enkele tientallen kilometers boven de Waddeneilanden. Het is daar erg visrijk. Dat zijn voornamelijk de vogels die in Oost-Engeland en Schotland broeden. Ze kunnen best oud worden, tot wel 35 jaar. Alken en zeekoeten leven bijna het hele jaar op zee, in januari of februari gaan ze op zoek naar een broedplaats op een smalle rotsrichel. Ze leggen maar één ei dat door de conische vorm uitstekend aangepast is aan de klipranden. Ze rollen om hun as en niet over de rand als ze aangestoten worden. Toch gaan veel eieren verloren omdat meeuwen ze wegroven. Ook deze vogels kunnen een enorm lawaai maken, je hoorde een onafgebroken gekakel en gekwetter. Als de jongen half volgroeid zijn verlaten ze al de rotsrichels, omdat het leven op de klippen niet echt veilig is. Ze laten zich in de schemer als een parachute van de richels vallen en vertrekken naar de betrekkelijk veilige open zee. Later op mijn terugreis in de zee van Oost-Ierland zag ik nog twee **zwarte** zeekoeten. Deze zijn zwart met een opvallende witte vlek op de vleugels en knalrode poten.

Papegaaiduikers

Het meest indrukwekkende vond ik nog de papegaaiduikers. Het lijken toch net echte clowns! Ook de manier van lopen is clownesk. Ze kunnen wel vijf tot zes visjes tegelijk in hun vreemd gekleurde snavel houden om hun jongen te voeren. Deze vogels broeden op een rotseilandje met gras wat we ook vanaf de kliffen konden zien. Twee jaar geleden hebben we er met moeite drie of vier gezien, nu zagen we er wel honderd. Ze broeden in een met droog gras bekleed hol. De zon stond er precies op zodat het allemaal goed te zien was. Wat was ik blij met mijn telescoop, want met de verrekijker was het allemaal een stuk verder weg. We hebben nog verschillende toeristen mee laten genieten van het schouwspel. Vooral een stel Amerikaanse biologiestudenten vonden het geweldig.

We zijn verschillende keren teruggeweest naar deze plek, met mooi en met minder mooi weer. Ik stond er ook een keer dat ik moeite had mijn telescoop stil te houden vanwege de storm. Dan wordt het beeld erg trillerig, dat was wel jammer. Op een keer kwamen we een Ierse vogelaar tegen die ons wees op een jagende slechtvalk, prachtig om te zien. Ik ken niet veel Latijnse namen van vogels, dus er viel niet veel uit te wisselen, ook Engelse vogelnamen zijn niet mijn sterkste kant. Met blackbird, robin en lark houdt het wel een beetje op. Toch kwamen we met aanwijzen in het boek een heel eind. Ik kon het niet laten om een lijstje bij te houden van de vogels die ik gezien heb. In totaal 77 soorten, dat is niet echt veel in twee weken. Jan Verhoeven doet dat in één ochtendje Maashorst! Maar het gaat om het plezier en dat heb ik heel veel gehad. Wat me opviel is dat er weinig stootvogels te zien waren in Ierland, maar misschien hebben we die net gemist. Wel heel veel bonte kraaien, roeken en graspiepers. Hierbij de opsomming:

Roek, kauw, vink, roodborst, boerenzwaluw, gierzwaluw, winterkoning, fitis, ekster, holenduif, spreeuw, huismus, koolmees, graspieper, bonte kraai, zwarte kraai, heggenmus, zanglijster, merel, houtduif, rouwkwikstaart, huiszwaluw, aalscholver, zwartkop, goudhaan, goudvink, grauwe vliegenvanger, putter, groenling, tjiftjaf, pimpelmees, turkse tortel, kneu, rietzanger, wilde eend, knobbelzwaan, zwarte mees, staartmees, blauwe reiger, roodborsttapuit, tapuit, grote gele kwikstaart, oeverloper, torenvalk, veldleeuwerik, grasmus, drieteenmeeuw, slechtvalk, zeekoet, alk, kuifaalscholver, papegaaiduiker, rotsduif, kleine mantelmeeuw, koekoek, fazant (met 10 jongen), grote lijster, rietgors, geelgors, kokmeeuw, zilvermeeuw, waterhoen, brandgans, canadese gans, grauwe gans, indische gans, kuifeend, krakeend, tafeleend, bergeend, fuut, scholekster, wulp, ringmus, zwarte zwaan, grote mantelmeeuw, zwarte zeekoet.

Bron: Het vogelboek van Philip Burton, Peter Hayman en Natuurbehoud augustus 2002.

Een vakantie in Indonesië

Door Aad en Mies van Toor

In maart vertrokken we met de vliegmaatschappij Garuda naar Indonesië voor een rondreis over Java en Bali. De naam "Garuda" is afgeleid van een mythologische vogel. Gewapend met het boekje "The birds of Java and Bali" van Derek Holmes en Stephen Nash, om naast het bezichtigen van tempels, prachtige landschappen en sawahs waarop men rijst, groenten en dergelijke verbouwt, ook te genieten van de unieke vogelwereld. Dit laatste is ons tegengevallen. In de inleiding van het boekje geven de auteurs aan dat er ongeveer 1.500 soorten (in heel Indonesië) gezien kunnen worden. Hiervan zijn 400 soorten endemisch, dat wil zeggen dat deze soorten nergens anders worden gevonden. De checklist geeft voor Java en Bali 433 soorten. Misschien zijn ze er wel, maar wij hebben er niet veel gezien of gehoord. Met tien procent waren we al blij geweest.

Helaas waren wel veel soorten te koop op de vogeltjesmarkt in Jakarta. In het Indonesië Magazine werd al eens een artikel geplaatst over deze markt en op 8 juni 2002 toonde de Nederlandse televisie ook beelden van deze markt. Veel mensen in Indonesië houden van kooivogels, maar ook van schieten op vogels met buks en katapult. Er zijn winkels met lange rijen buksen in de aanbieding. Veelal beweert men dat er wordt geschoten op ratten die de oogst opeten. In het blad Vogels van Vogelbescherming Nederland is al enige keren aandacht besteed aan de vogelsituatie in Indonesië. Gulle donateurs brachten geld bijeen om vogelbeschermers daar te steunen met het opzetten en uitbreiden van bescherming. Wij denken dat dat heel hard nodig is en beweren dat uitsluitend op persoonlijke titel, hopende dat wij pessimisten zijn. Zagen wij dan helemaal geen vogels? Natuurlijk wel. Hieronder een deel van onze waarnemingen.

Opvallend veel huiszwaluwen en ringmussen. Een ringmus heet Burung Keraja (Burung betekent vogel en Keraja staat voor kerk; ofwel kerkvogel). Verder huismussen, aalscholvers, kiekendieven, koereiger en veel rijstvogeltjes (gelatiks). Deze laatste worden op de sawahs constant verdreven met het slaan op blikjes, zwaaien met takken en dergelijke. De gelatik is eigenlijk endemisch voor Java en Bali maar thans geïntroduceerd in heel Zuidoost Azië. Thans weer afnemend in aantal omdat ze gewild zijn als kooivogel en buit voor de katapult. Tenslotte een paar wat meer bijzondere soorten met een korte toelichting.

Bruinkeelhoningzuiger (burung madu: madu is honing),
linchi dwergsalangaan, tekukur (een echte kooivogel),
wenkbrauwbuulbuul (veel voorkomend, mijdt mensen),
witkopnon (een rijstvogeltje met witte kop, is de kleinste vogel van de sawahs), bondol haji (haji is bedevaartganger), witvleugertriller (leeft in zeer gevarieerde habitat, solo, als koppel maar ook in families), zwartkopbuulbuul (komt voor van Vietnam tot Java; prachtige morgenzang). Tenslotte op een postzegel: een zwervende boomfluiteend.

Een dag in het veld...

Door Sandra van de Burgt

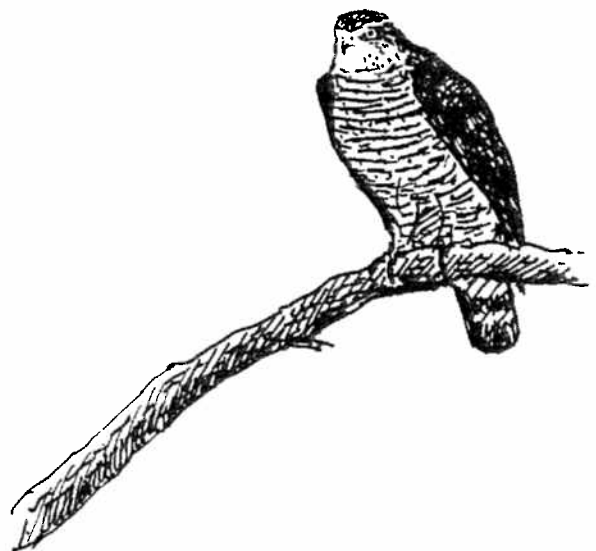
In de wintermaanden toen alle bomen kaal waren heb ik heel wat uurtjes, samen met mijn hond, in de bossen gespendeerd op zoek naar horsten van buizerd, havik of sperwer. Veel omhoog kijken want er is altijd wel een konijnenhol of uitstekende boomwortel die je doet wankelen. Soms beland je in een wirwar van laaghangende takken waar je alleen maar door kan en niet omheen. De horsten die ik heb gevonden heb ik in kaart gebracht. Bij werkgroep Stootvogels heeft iedereen een "eigen" gebiedje wat hij of zij inventariseert. Mijn gebied is ongeveer twee vierkante kilometer met naald- en loofbomen en weilanden. De N265 loopt er ook dwars door. Ik heb in totaal elf buizerdhorsten gevonden en vijf horsten waar eens sperwers in zaten te broeden. Nu is het eind juni en vandaag loop ik, waarschijnlijk voor de laatste keer, de bezette horsten na. Twee broedende buizerdpaartjes. Geen havik en ook geen sperwer. Vorig jaar had ik drie succesvolle broedsels van buizerden met elk een jong en een succesvol broedsel met een haviksjong. Dit jaar zit in een horst waarschijnlijk hetzelfde paartje buizerden als vorig jaar met twee jongen tegen een jong vorig jaar. De andere bezette horst is nieuw maar ongeveer twintig meter verderop zit een oud horst wat dit jaar leeg is en vorig jaar succesvol met een jong. De eerste horst waar ik naar toe ga ligt aan een weiland. Het zit op tien meter hoogte in een naaldboom en is nieuwgebouwd. Het enige jong maakt net een slechte landing op een tak boven de horst. Moeder of vader vliegt er roepend boven. Onder de boom ligt nog een ruipen tussen de prooiresten. De volgende horst waar ik naar toe ga ligt aan de andere kant van "mijn" gebiedje, over de N265. Hier broedt een buizerd midden in de bossen in een naaldboom op twaalf meter hoogte. De twee jongen zitten op de rand van de horst te kijken. Ze zijn volledig in verenkleed dus het zal niet lang meer duren voordat ook zij uitvliegen. De ouders zijn nergens te bekennen. Ook hier vind ik nog een ruipen. Er liggen ook nog veren van een gaai, inmiddels volgepoept!

Dan ben ik klaar voor vandaag. Thuis werk ik de gegevens bij op de nestkaarten.

Een Kiekendief

*Een kiekendief zei: " 't leek zo mooi;
Toen ik ontsnapte uit mijn kooi
Vloog ik als vrije vogel rond
Tot ik met droefheid ondervond
Dat ik -hoewel ik eerst zo blij was-
Als vrije vogel vogelvrij was."*

(Bron: Theo van de Leur)

Excursie naar Zuid-Limburg

Hallo, ik ben Will van de Crommert, ik kom uit Nistelrode en ben sinds kort lid van onze vereniging. Ik heb inmiddels al kennis gemaakt met verschillende medeleden tijdens de maandagavondwandelingen en de voorlaatste excursie naar de Weerribben. Het is prettig om deel uit te maken van het clubje enthousiaste mensen, met veel kennis van “natuur”lijk vooral het vogelen! Mij is gevraagd om een verslag te maken van onze excursie naar Zuid-Limburg:

Zondagmorgen 30 juni, acht uur, mooi weer en een mooi groepje van twintig personen. We gaan naar het Limburgse land, op weg naar de kalk, de St. Pietersberg. De deelnemers verspreiden zich over de auto's, wie gaat met wie? Het is even passen en meten maar vier auto's zijn voldoende. Maar.. nog niet iedereen is er. De organisator gaan we nog ophalen. Over de Middenpeelweg nog naar het rustige Venhorst. Onze organisator Esther Maas heeft het netjes voorbereid. Kopieën voor elke wegzoeker, kaartjes en een beschrijving van de bestemmingen. En natuurlijk een optimistische verwachting van wat we de komende uren zouden kunnen gaan bewonderen. We gaan verschillende locaties bezoeken. Na een vlekkeloze tocht, komen we op het parkeerterrein van ons eerste doel: de groeve met de oehoe. Het was toch een rit van twee uurtjes, dus eerst koffie en brood, daarna de klim naar boven.

De wandeling naar de groeve leidt ons langs mooie weilanden, die door Natuurmonumenten beheerd worden, met veel bloeiende, wilde planten. De Sint Pietersberg wordt druk bezocht door de Maastrichtenaren, er zijn nogal wat mensen op de been. De eerste aanblik van de groeve, komt op een moment dat je het eigenlijk niet verwacht, dat maakt het zelfs indrukwekkend, plotseling sta je voor een wijde ruimte, waar de verhoudingen moeilijk te vinden zijn. Het geheel doet on-Nederlands aan. Wellicht is dit ook de reden, dat het de enige plaats in ons land is waar de oehoe een plek heeft gevonden. De kijkers worden gericht, echter uiteindelijk, helaas, zonder oehoe-resultaat. Niettemin is het de moeite waard om hier geweest te zijn.

Na een kort omleiding, door wat zelfs op een gegeven moment België bleek te zijn, op weg naar het volgende reisdoel: het dorpje Partij. Hier zouden op het pleintje midden in het dorp, rond de kerk, Europese kanaries te zien zijn. Rond de kerk is ook een cafeetje gevestigd, met natuurlijk Limburgse vlaai en koffie, wellicht was dat te combineren. Wat ook het geval bleek te zijn! Als er dan een deuntje in de lucht gehoord wordt, springen er snel twee kenners op, de vlaai in de hand, met de vrije hand enthousiast in de lucht wijzend; dat is hem, de Europese kanarie!! Heb je hem gehoord!!? Prachtig zijn de blikken van de outsiders op het terras, wat is er toch aan de hand? Na het bezoekje aan Partij terug naar de auto's en op weg naar het Schweibergerbosch. Het beschreven witte huisje is zo gevonden, daar moeten we het zandpad op. De auto's parkeren we in de berm tussen de hellingen, een terreinauto komt hier eigenlijk best van pas. Het gebied blijkt een mooi oud bos te zijn met vele vogelsoorten. De appelvink wordt gehoord, maar helaas niet gezien. Het is een mooie wandeling, lekker in de zon, over de heuvels via het dal terug naar het beginpunt.

De laatste bestemming is de Epener watermolen, gelegen in het Gulpener dal. Het gebied rondom de eerste watermolen die we tegenkomen, is vergeven van de ijslikkende bezoekers. Er blijken twee watermolens in die omgeving te zijn, en deze moeten we dus niet hebben! De opluchting is van de gezichten af te lezen. De volgende route die we volgen blijkt meer resultaat te geven, de Epener watermolen. Ongelukkig genoeg treft de voorrijder een klein incident, ze belandt met het voorwiel tot aan de bodem van een ondiepe greppel. Een

trekkabel doet wonderen, en de auto is dan ook zo weer losgetrokken, de schade lijkt beperkt. Een informatiebord van natuurmonumenten vermeldt dat het stromende water een leefomgeving biedt voor o.a. de waterspreeuw, grote gele kwikstaart en de ijsvogel. Een korte wandeling langs het riviertje leidt ons naar de watermolen, daar zijn een paartje grote gele kwikstaarten druk doende om het nageslacht van voedsel te voorzien. Het blijft een kort bezoek, de tijd begint enigszins te dringen. Nog even de huiszwaluwen bewonderen, die zich genesteld hebben aan de hoeve langs de molen. Retour langs de Gulpener beek, dit was het voor vandaag, we beginnen aan de terugtocht. Voordat we thuis zijn is de klok toch al een keer rond geweest, het was een lange maar mooie dag. Zeker de moeite waard!

Will van de Crommert

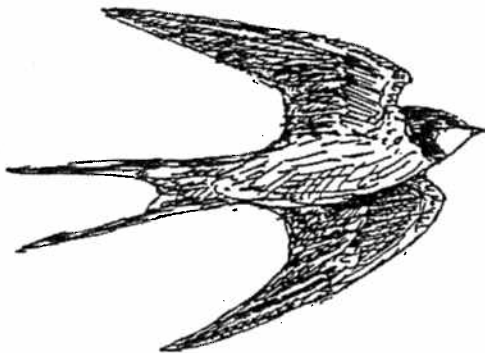

Brunchwandeling op zondag 1 september

Door Liesbeth Verkaar

De Maashorstwandelingen hebben een hele tijd stil gelegen in verband met de inventarisaties voor het SOVON en Staatsbosbeheer. Van begin maart tot eind juni hebben meer dan dertig vogelaars daar veel tijd in gestoken. Dan zou de opkomst bij de Maashorstwandelingen te laag zijn. Nu zijn de vakanties weer voorbij en is het weer vaste prik: eerste zondag van de maand Maashorstwandeling! De opkomst was goed, ruim twintig mensen. Het was vooral gezellig om elkaar weer te zien en om wat bij te praten over allerlei zaken die leven binnen de club. Ideeën worden uitgewisseld en afspraken gemaakt voor een nog beter functionerende Vogelwacht. Het was prachtig weer, gaande de wandeling gingen er steeds meer jassen en vesten uit. Prachtige luchten hingen boven het begrazingsgebied. Het Jakobskruiskruid stond er al weer veel beter bij dan vorig jaar, al waren de plantjes wat klein. Op veel planten zat een geel-zwart gestreepte rups, de rups van de Jakobsvlinder. Verschillende parasolzwammen stonden alweer te pronken in het gras. De herfst is in aantocht met al zijn paddestoelen. Ook de Schotse hooglanders zijn we tegengekomen, wat een schitterende beesten toch. Het was wat jammer dat alleen Mark Noy meeliep als kind. Eigenlijk zouden meer leden hun kinderen mee moeten nemen, zodat die wat aan elkaar hebben. We weten toch, "wie de jeugd heeft, heeft de toekomst" en voor Mark is het niet echt leuk tussen al die volwassenen.

Natuurlijk werd er ook gevogeld. Van een groepje kneuen zat er nog eentje voor zich uit te zingen, het typische kneu-geluid. Kneuen zijn vinkachtigen en dus echte zaadeters. Ook zagen we zes aalscholvers overvliegen en in de struiken zaten drie paapjes bij elkaar. Die zijn al aan het verzamelen voor de trek. Het paapje herken je vrij makkelijk aan zijn witte oogstreep, verder lijkt hij veel op de roodborsttapuit. Deze heeft echter een geheel zwarte kop. Je kon ook zien dat de vogels al niet meer zo op kleur waren. Na het broeden ruien de meeste vogels en verliezen hun mooie broedkleed. In de winter zijn ze veel fletser van kleur, omdat ze niet al teveel op moeten vallen voor de roofvogels. In het voorjaar krijgen ze dan weer hun broedkleed om de vrouwtjes aan te trekken. Heel veel boerenzwaluwen vlogen over de

weilanden. Je hoorde steeds hun kwetterende en ratelende geluidjes. Er zaten ook enkele huiszwaluwen tussen. Je kon mooi de witte stuit zien. Zwaluwen zijn echte insecteneters, ze scheren over de weilanden om de insecten op te jagen. Ook die zijn zich aan het verzamelen om naar Afrika te vertrekken. Zwaluwen kunnen daar wel drie maanden over doen en blijven soms lang ergens hangen. Andere vogels, zoals de rietzanger doen hier maar drie dagen over!

Op een gegeven moment zagen we een dode boom met boven in een holte met veel activiteit. Het was het nest van de hoornaar. Dit is de grootste wesp die in Nederland voorkomt, 32 millimeter. Hij is vrij zeldzaam en nestelt meestal in een staande of omgevallen holle boom. Het nest is gemaakt van intensief voorgekauwd vermolmd hout wat een grijze papierachtige massa oplevert. Een volk kan uitgroeien tot 5.000 exemplaren, alleen de bevruchte vrouwtjes overwinteren. Het zijn roofzuchtige diertjes. Deze hoornaars kunnen weer tot voedsel dienen voor de wespendif die dit voorjaar in de Maashorst gebroed heeft. Ik herinner mij nog goed het vreugdedansje van Chris van Lieshout toen hij vertelde dat hij het nest van een wespendif gevonden had. De werkgroep roofvogels zit daar al jaren op te vlassen. Het nest van de wespendif is erg moeilijk te ontdekken, omdat deze vogel zo'n heimelijke leefwijze

heeft. Eigenlijk is de enige manier om hoog in een boom de boomtoppen af te zoeken, maar wie doet dat. Ja, Rob Bijlsma de roofvogelkenner. De wespendif lijkt wel wat op een buizerd, maar is sierlijker en houdt de vleugels geheel vlak tijdens het zweven (bij buizerd V-vormig). De kop is spitsner dan bij de buizerd. Het is een zomergast die overwintert in Afrika. Behalve wespen eet hij ook wel andere insecten en kleine prooien.

Na een kleine twee uur wandelen kwamen we aan bij het veld waar de Slabroekweek altijd gehouden wordt. Daar stond een zeer rijk gedekte tafel die Gina Hermans verzorgd had. Na zo'n wandeling gaat een lekker broodje er wel in. Allerlei verschillende soorten brood, koffie, thee, sap, warme chocomel, noem het maar op of het was er. Heerlijk! Hartelijk dank Gina! Jan-Willem zei nog even met klem dat dit maar één keer per jaar is en niet iedere wandeling. Hij had de boodschappen gedaan. Jammer, want het smaakte uitstekend. Volgende keer maar weer zelf meegebrachte boterhammen. Het tweede stuk van de wandeling zagen we enkele buizerden. De lucht was mooi opgewarmd, die hebben ze nodig om op te zweven. Thermiek heet dat. We hadden gehoopt op wat meer nieuwe leden, maar meer dan ze informeren kunnen we niet doen. Dit was een uitgelezen mogelijkheid om kennis te maken met de Vogelwacht Uden. Diegene die niet mee zijn geweest hebben wat gemist!

Bron: - Ecologische atlas van de Nederlandse roofvogels.
- Natuurleven in Nederland van Reader's Digest.

Vleermuiswandeling in Uden

Door Adrie Nijssen

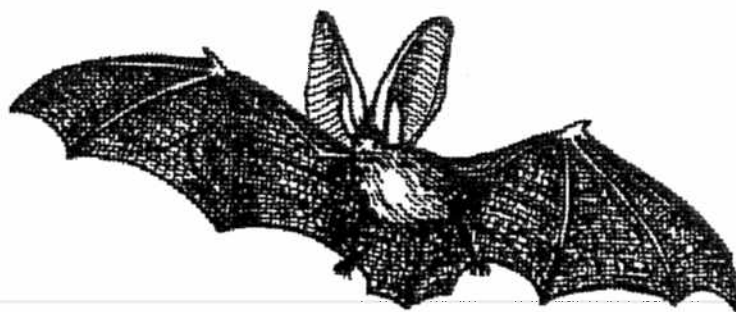
De avond van de 25^e mei ziet er redelijk uit al is de temperatuur eigenlijk een ietsje te laag. Het is zwaar bewolkt, maar na wat buien is het nu droog. We vertrekken om kwart voor tien vanaf de parkeerplaats bij de Drossaard (winkelcentrum) richting Mellepark, met 25 personen waaronder zeven kinderen. Gids Gerard van Leiden van de Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant loopt voorop, gevolgd door de kinderen, die hem zien als de "vleermuisman", en er dus alles over weet. Vooraan in het park aangekomen vertelt Gerard een verhaal over het wel en wee van de vleermuizen. De kinderen hangen aan zijn lippen, ze vinden het reuze interessant. Ook worden er vleermuispoepjes getoond (hè, ba) en het daarbij behorende verhaal verteld.

Laatvlieger

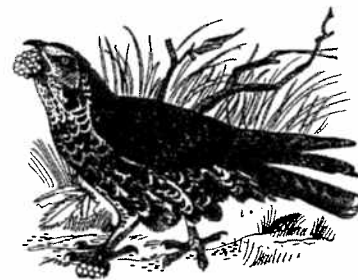
We vervolgen onze weg richting water en jawel: de eerste vleermuizen melden zich al. We zien een "laatvlieger" en enkele "dwergjes". De kinderen glunderen. We lopen verder en langs de boomtoppen flitsen nog vier dwergjes. Nu een heuvel op en naar een waterpartij. Daar vliegt een rosse vleermuis over. Een dwergje vliegt langs, opgemerkt door de kinderschaar, die in koor roepen: daar!!! Gerard geeft uitleg waar vleermuizen in woonwijken wonen. Een kind vraagt of vleermuizen ook een skelet hebben: ja dus. Hij vertelt over de kraamkolonies en de winterslaap. En dat ze wakker worden als hun verblijfplaats te koud gaat worden. Ze hebben namelijk geen antivries. We komen aan bij de volgende waterpartij. Het is volle maan en dat geeft de wandeling een extra dimensie. Dit park heeft misschien wel de meeste soorten bomen van heel Nederland. In de spiegeling van het maanlicht op het water zien we een watervleermuis. We gaan naar een bruggetje om te luisteren of daar de watervleermuis aan het jagen is. Onze moeite wordt beloond. In de lichtbundel van de zaklamp zien we hem heen en weer vliegen. Een dwergje doet gezellig mee.

Een eindje verder stoppen we bij een beschut plekje aan het water. Daar fladderen de dwergjes en watervleermuizen dat het een lieve lust is. De detectors ratelen en het heeft veel weg van een concert, maar dan zonder dirigent. We kijken tenslotte ook nog even bij de plek waar we begonnen waren. Ook daar flitsen de vleermuizen door de lichtbundels van de zaklampen. Ze vliegen ons letterlijk om de oren. Iedereen geniet met volle teugen. Nadat Gerard de wandeling heeft afgesloten, merkt een meisje op: "Papa, dit was echt leuk, jullie zeggen nooit iets interessants!!!" Dit zijn de echte natuurliefhebbers in de dop. Want het gezegde luidt nog steeds: jong geleerd is oud gedaan!

Dieven in de Maashorst...

Door Jan-Willem Hermans

Na jaren van speuren en vermoeden dat er dieven aanwezig zijn in de Maashorst, is het dit jaar toch definitief uitgekomen.

Uiteraard hebben we het hier, zoals de meeste wel gehoord hebben over de wespendif (Pernis apivorus). In het Brabants Dagblad vertelde de Osse Vogelwerkgroep dat er maar liefst drie broedende wespendifen zijn geconstateerd. Ere wie ere toe komt, "onze" Chris van Lieshout was wel de eerste die de eerste broedende wespendif gevonden heeft. In de jaren tachtig was het ook al Chris die de eerste broedende havik ontdekt had. Het valt echter niet mee om deze kluizenaar in beeld te krijgen. We hebben al enkele jaren een vermoeden dat deze vogel hier aanwezig is, maar tot op heden geen nesten gevonden. Dit jaar moesten we deze prachtige vogel zien. Ik heb me laten vertellen dat er zelfs een lid is uit Volkel (we noemen geen namen) die boven in een boom enkele uren naar deze vogel gespeurd heeft. Volgens Rob Bijlsma (stootvogelkenner bij uitstek) is dit de methode om deze vogel te ontdekken. Chris heeft het wat lager bij de grond gehouden en is afgegaan op de verse takken die aan de rand van het nest lagen. Een verschijnsel wat erop kan duiden dat er een wespendif zit. Het is niet gemakkelijk een wespendif van een buizerd te onderscheiden. De wespendif is wat slanker en sierlijker en houdt bij het zweven de vleugels geheel vlak. De buizerd heeft altijd een

V-vormige vogelvucht. Ook heeft deze vogel een langere staart en vleugels dan de buizerd. De wespendif heeft een kleinere kop dan de buizerd en de tekening is meestal een stuk duidelijker. Volwassenen hebben een donkere vleugelachtterrand, verder varieert het kleed nogal per individu. Kenmerkend is ook de staart. Deze is altijd licht met op het uiteinde een brede zwarte band en twee tot drie smallere zwarte banden naar de staartbasis.

Zoals de naam al impliceert leeft deze vogel van wespen en dan vooral van de larven van de wespen. Met zijn stevige lange graafpoten graaft de vogel de wespennraten uit en vervoert deze naar het nest. De schubvormige veertjes op zijn kop en spleetvormig neusgat zijn aanpassingen om de wespennesten te weren. Urenlang kan de vogel zittend op een tak rondkijken. Zo ziet hij de wespen voorbij vliegen. Voor de wespendif is dit het signaal dat er eten te halen is. Na vijf tot tien minuten graven houden de wespen op met hun strijd. In tijden dat er niet veel wespen aanwezig zijn (koele zomers) past de vogel zijn menu aan. Vooral kikkers en jonge vogels zijn dan het slachtoffer.

Omstreeks midden mei arriveren de wespendifen in Nederland. Ze beginnen meteen met het bouwen van het nest. Eind mei kan de baltsvlucht gezien worden. Het mannetje voert deze meestal uit. De vogel schiet in een steile bocht omhoog, staat stil in de lucht onderwijl de vleugels loodrecht uitstrekkend en slaat drie tot vier maal de punten van zijn vleugels tegen elkaar. Vervolgens glijdt de vogel af maar het laatste stuk wordt weer stijgend uitgevoerd. Het nest is te vinden in een hoge boom. Het is een slordig nest, maar ze gebruiken ook wel eens oud kraaien- of eekhoornnest. De rand is voorzien van groene looftakjes en veren. Eind mei begin juli worden meestal twee eieren gelegd, die door beide vogels bebroed worden. Dit duurt ongeveer een maand. Na zes weken gevoed te zijn door de beide ouders, vliegen de jongen uit. In augustus/september trekken de vogels alweer weg om de winter in Afrika, ten zuiden van de Sahara door te brengen. Vogels die een succesvol broedsel hebben trekken later weg dan de paren die niet succesvol zijn. De jongen trekken als laatste weg. Vanwege zijn grootte is de wespendif een echte zweeftrekker, vandaar dat de vogel zoveel mogelijk de zeeën mijdt. Wereldwijd zijn er ongeveer 300.000 tot 350.000 paartjes. In Nederland broeden ongeveer zeshonderd broedparen. Het broedresultaat is sterk afhankelijk van de aanwezigheid van wespen. Blijkbaar was 2002 in de Maashorst een goed wespennjaar, vandaar ineens dit grote aantal broedvogels. We zijn benieuwd wat 2003 ons gaat brengen!

Vogel onder de loep... de Sperwer

Toen ik vorige week lekker in de tuin een boek zat te lezen in de schaduw van een notenboom dook er opeens een schaduw over me heen, gevolgd door een hevig gekrijs van een jonge merel. In een flits kon ik nog net zien wat er gebeurde. Een sperwer plukte een vrolijk rondhippende merel van het gras. Dus, deze keer de sperwer onder de loep.

De sperwer heeft een voorkeur voor bossen en bosjes in halfopen landschap. Ook kleine bossen worden niet gemeden. Opvallend is ook de toename in stedelijke gebieden. Door de vele voederhuisjes in stadstuintjes vindt hij genoeg prooien. Vooral in de wat grotere begroeide tuinen is hij geen zeldzame gast die je meestal alleen in een flits voorbij ziet vliegen. Zoals bij de meeste roofvogels is ook hier het vrouwtje het grootste, ze meet zo'n 38 centimeter met een spanwijdte van ongeveer 73 centimeter. Het mannetje is ongeveer tien centimeter kleiner met een spanwijdte van zo'n 63 centimeter. Het mannetje heeft grijze bovendelen en roodbruin gestreepte onderdelen. Het volwassen vrouwtje is duidelijker dwarsgestreept op de borst en onderzijde van de veren. De bovenzijde van het vrouwtje is bruiner dan die van het mannetje. Het vrouwtje heeft een lichte streep boven het oog, deze ontbreekt gewoonlijk bij het mannetje. Ze hebben beide een havik-achtig profiel met enkele trekken van een valk. De korte, ronde vleugels van de sperwer en zijn lange staart zijn duidelijk aan de jacht in bossen aangepast: met lange vleugels zou hij minder goed tussen de bomen kunnen manoeuvreren. In vlucht wisselt hij snelle vleugelslagen af met korte zweefperioden.

Sperwers paren vroeg in april. Tijdens de balts zie je de sperwers 's morgens heel vroeg boven de boomkruinen vliegen waarbij ze in de opwaartse luchtstromen zweven. Het nest wordt dicht tegen de stam van de boom aangebouwd (meestal naaldbomen) en voornamelijk door het vrouwtje gemaakt terwijl het mannetje het materiaal aandraagt. Soms wordt als basis een oud nest van houtduif of zwarte kraai gebruikt. De sperwer voert het nieuwe nest met dons, twijgen en schors. Er wordt echt werk van gemaakt. De sperwer legt eind april/juni haar 1 tot 7 ronde, blauwachtig witte, donkerbruin getekende eieren. Deze worden in 35 tot 52 dagen uitgebroed. De spierwitte jongen groeien erg snel en kunnen met 35 dagen al vliegen. Wanneer ze het nest definitief verlaten hebben de onvolwassen vogels een donkerbruine bovenzijde en vaak roestkleurige randen aan de veren. De dwarsstrepen op de buik zijn breder en onregelmatiger dan bij volwassenen. Op de hals en het bovenste gedeelte van de borst zijn horizontale strepen te zien.

Hoewel de meeste prooien met behulp van de verrassingstaktiek wordt gevangen, weet de sperwer zijn slachtoffer ook door een snelle vlucht, waarbij hij de prooi in al zijn wendingen precies volgt, te overmeesteren. Een vogeltje maakt alleen enige kans aan de naaldscherpe klauwen te ontsnappen als het in zeer dicht struikgewas duikt. Prooidieren zoals mezen worden in volle vlucht gegrepen. Ze worden eerst geplukt, meestal op een boomstronk of in een oud nest. Het mannetje grijpt zangvogels tot een grootte van een mus. Het vrouwtje grijpt zangers in de grootte van merel, lijsters en gaaien. Soms ook kleine zoogdieren (dan vooral muizen) en insecten.

Onze inheemse adulte sperwers zijn standvogels. Ze verplaatsen zich in de winter wel over bescheiden afstanden om in de nabijheid van steden en dorpen aan voedsel te geraken. Juveniele vogels trekken in oktober naar het zuiden. Ze overwinteren in Frankrijk en Spanje. Gedurende de trek, voornamelijk in oktober, krijgen we hier ook noordelijke sperwers te zien. Het gaat erg goed met de sperwer. Na het verbod op zware pesticiden zoals DDT, kent hij een ware comeback. Dus met een beetje geluk tref je hem tijdens een vroege najaarswandeling in de Maashorst, meestal laag vliegend tussen de bomen maar soms ook hoog boven de open plekken, dan is de sperwer wat langer te zien - mogelijk op zoek naar een winterzwerm vinken. Een schitterende vogel!

Veel kijkplezier,
Pedro van den Acker

Bijzondere Waarnemingen

Hier de opsomming van de bijzondere waarnemingen van eind mei 2002 tot en met begin september 2002. De lijst is deze keer wat korter, waarschijnlijk komt dit door de vakantieperiode. De meeste bijzondere waarnemingen die in de vakanties zijn gezien waren waarschijnlijk niet in onze directe omgeving, maar wel tot ver in het buitenland! Ook de meldingen vanaf onze vaste telpost staan hier niet in vermeld, deze worden al verzameld door John Hermans (zie elders in dit Bruujssel).

De wespendif is natuurlijk dé soort van dit jaar. Hij werd zowel baltsend, maar ook met jonge vogels op het nest gezien. Ook mooi was de zingende Europese Kanarie van Leo van de Heuvel. Deze heeft enkele dagen in de buurt van Lieshout gezeten volgens Leo. Voor de liefhebbers; hij heeft er ook enkele foto's van. Zou deze er ook gebroed hebben? Alle bijzondere waarnemingen zijn ook op onze site te vinden;

<http://members.lycos.nl/vogelwachtuden/> (nieuw adres!)

Groeten, Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586

E-mail: **vogelwachtuden@lycos.nl**

Datum:	Aantal:	Soort:	Locatie:	Gedrag:	Waarnemer:
30-mei-02	1	Kleine Karekiet	Hemelrijk		Marc Poulussen
30-mei-02	1	Kleine Karekiet	Uden, Vijver van Oort		Annelies Timmerman
30-mei-02	1	Boomvalk	Hemelrijk		Marc Poulussen
30-mei-02	1	Gele Kwikstaart	Hemelrijk		Marc Poulussen
22-aug-02	2	Zwarte Ooievaar	Uden, Milsebaan	Overvliegend	Wil Verbossen
15-jul-02	1	Europese Kanarie	Lieshout	Zingend	Leo van de Heuvel
23-mrt-02	1	Boomklever	Erp, Goorse Bos	Broedend	Jan van den Tillaart
21-apr-02	1	Zwarte Wouw	Veghel, Melven	Overvliegend	William van der Velden
12-mei-02	1	Gekraagde Roodstaart	Erp, Goorse Bos	Broedend	Jan van den Tillaart
07-jul-02	1	Boomvalk	Erp, Goorse Bos	Broedend	Jan van den Tillaart
15-jul-02	13	Oeverzwaluw	Veghel, Melven	Broedend	Jan van den Tillaart
03-aug-02	4	Zwarte Ooievaar (juv)	Maashorst, Grensweg	Overvliegend	William van der Velden
25-aug-02	2	Ooievaar	Mariaheide, Bolstweg	Overvliegend	William van der Velden
27-jun-02	10	Kruisbek	Maashorst		Marc Poulussen
27-jun-02	1	Wespendief	Maashorst		Marc Poulussen
27-jun-02	1	Bonte Vliegenvanger	Maashorst		Marc Poulussen
27-jun-02	1	Witgatje	Maashorst		Marc Poulussen
4-aug-02	2	Wespendief	Maashorst		Marc Poulussen
9-sep-02	6	Gele Kwikstaart	Uden, Ariekseweg		Marc Poulussen
8-sep-02	1	IJsvogel	Uden, Beter Bed	Foeragerend	John Hermans

In gesprek met... Leo Ballering

Door Margreet Hoefnagels

Aan het begin van een mooie, maar helaas al vroeg donkere zomeravond kom ik in gesprek met Leo Ballering. Een man die met zijn gezin nog niet zo lang in Veghel woont, drie jaar om precies te zijn. Zijn werk heeft hem hier gebracht. En via een collega is hij ook bij onze club terechtgekomen. Maar ook in zijn jeugd was hij al bezig met vogeltjes. Zijn vader had een volière met kanaries en parkieten. Het is wat anders dan vogels in de vrije natuur, maar het kan je belangstelling voor alles wat vliegt al op gang helpen. Het leert je helaas niet dat het weinig zin heeft om midden overdag in het bos vogels te gaan kijken. Dat moet iemand je vertellen of je moet er toevallig achter komen. En dat is het leuke van onze Vogelwacht: er lopen zoveel ervaren mensen rond, je kan er zoveel van leren en ze zijn nooit te beroerd om hun kennis met je te delen.

Leo heeft het voordeel dat hij ook op werkdagen met vogels bezig kan zijn. De telpost is onderweg gemakkelijk aan te doen en ook rond het gebouw waar hij werkt is het een en ander te zien. Zo hing er een keer een draaihals voor zijn raam. Hij heeft er nestkastjes opgehangen die wel bekeken zijn door de zwarte mees en de gekraagde roodstaart, maar waar ze zich toch niet aan gewaagd hebben. Als onderzoeker spreekt de telpost hem heel erg aan. Hij gaat er vaak een paar uur zitten, ook 's morgens voor zijn werk. Er is niets heerlijkers dan om daar rustig te zitten en te kijken wat er overkomt; echt onthaasten dus. Nu het nog rustig is in de lucht is het nog goed te doen om te tellen en te noteren als je in je eentje bent. Maar als de grote herfsttrek op gang komt heb je meer mensen nodig om alles bij te houden. Leo is zo vaak mogelijk te vinden bij de telpost, maar zeker niet meer dan drie keer per week en dan ook niet langer dan twee tot twee en een half uur. Want, vindt hij, je moet alles met mate doen. Zijn bevindingen zet hij meestal nog dezelfde dag nog op het Internet. Samen met Peter van de Braak heeft hij de nieuwsgroep Vogelwachtclub opgezet. Elke dag wordt die aangevuld met de nieuwste waarnemingen, soms heel bijzondere. Er zijn ook "links" naar andere telposten, zodat je een beetje kunt vergelijken wat de vogelbewegingen zijn in Nederland. Wie lid wordt van de ze nieuwsgroep kan ook gegevens aanvoeren. Verder is er de vraag: welke vogel zingt vandaag het openingslied? Leo heeft het idee dat nog niet veel Vogelwachters vaak achter de computer kruipen, want alhoewel er een vaste groep regelmatige gebruikers is, is dat groepje nog niet zo groot. Jammer, want dan had je kunnen lezen dat er een visarend is gesignaleerd en dat op het moment waarop ik dit schrijf de trek van de boerenzwaluw en van de gele kwikstaart op zijn hoogtepunt is.

Natuurlijk heeft Leo nog andere hobbies en bezigheden. Zijn gezin komt op de eerste plaats, daarnaast is het verrassend te horen dat hij voorzitter is van de rugbyclub en meedoet aan een literatuurclub. Het lijkt zo weinig met elkaar te maken te hebben. Waarschijnlijk is dat ook de charme van deze combinatie. Helemaal enthousiast wordt hij als hij vertelt over zijn zoontje van zeven die hij al enkele malen heeft meegenomen naar de telpost en ook een keer naar het inventariseren. Dat dat laatste niet zo geslaagd was bleek wel uit de verzuchting: "Jullie zijn wel de allersaaiste mensen die ik ken." Toch vindt zijn zoon het vogelen wel leuk. Op de telpost ziet hij vaak eerder dan de volwassenen dat er wat aankomt. Verder heeft hij een keer meegedaan met het uitpluizen van braakballen en heeft hij nu een eigen nestkastje in de tuin waar hij als een jonge onderzoeker een logboek bijhoudt van alle bewegingen in en om de kast. Zo heeft hij ook via Internet meegedaan aan een klein onderzoekje naar de tuinvogeltoptien. Het is dan leuk om je naam te zien tussen al die 17.000 reacties. Voor ons is het dan leuk om te weten dat, ondanks de achteruitgang, de huismus nog steeds op nummer één staat.

Behalve zijn zoon van zeven heeft Leo ook nog en tweeling van vijf op wie hij zijn enthousiasme voor vogels probeert over te brengen. Ze zijn nog te jong om een aantal uren op de telpost door te brengen. Maar als ze bij opa en oma in Leidschendam zijn gaan ze graag kijkertjes volop genieten van de watervogels die er rondrijven. Vooral 's ochtends is er veel te zien. Zoals een zeearend, een visarend en op een mooie morgen wel 2.000 watersnippen! De lepelaar is een graag geziene gast. Vlak voor de plas liggen een paar kiezeleilandjes. Ook daar is veel te zien. Niet alleen visdiefjes en ganzen, maar een enkele keer heb je geluk en zie je een rosse stekelstaart. Een Amerikaanse immigrant met een knalblauwe snavel. Dat zijn pareltjes in het leven van een vogelaar. Om de kinderen aan levende vogels in huis te wennen heeft Leo een parkiet overgenomen. Deze parkiet is gewend om vrij door de kamer te vliegen, maar dat wordt door de jongens nog niet zo gewaardeerd. Dat gefladder om je hoofd en die scherpe klauwtjes die zich in je schouder boren of in je schedel..... voorlopig liever nog niet. Misschien als ze de parkiet eerst echt leren praten.

Op mijn vraag wat Leo in de toekomst nog meer binnen de club wil gaan doen, of bij welke werkgroep hij zich eventueel aan zou willen sluiten blijft hij wat afwachtend. Eerst maar eens heel veel leren van de experts in de vereniging door vaak mee te gaan met de excursies. Het eerste jaar is hij vaak meegelopen met de stootvogelwerkgroep uit Mariaheide. Het zijn daar wel echte specialisten! Zijn wetenschappelijk hart werd vooral geraakt door de onderzoekskant van het geheel. Het vastleggen van de gegevens en de manier waarop die verwerkt worden. Dit jaar zou hij graag meegegaan zijn naar de Wadden in de herfst. Maar zijn baas heeft anders beslist. Die stuurt hem in die tijd naar de mooie Spaanse stad Barcelona. Ook niet te versmaden natuurlijk. Dus heeft hij nu hoop op de voorjaarsexcursie, ergens in Nederland. Want voor Leo hoeft het niet altijd ver weg te zijn. Hij vindt dat een mens moet kunnen genieten van de kleine dingen om hem heen. Niet alleen in je gezin, op je werk, maar ook binnen de Vogelwacht. Wat willen we nog meer?? Bedankt Leo.

Een Snip

*Een snip gaf aan zijn kroost te Noorden
Een waarschuwing met deze woorden:
"Hier bij de vijver in 't hotel
Verminderen de snippen snel;
Ik hoorde laatst waar dat aan lag:
De chef-kok neemt een snip-per-dag!"*

(Bron: Theo van de Leur)

Stichting De Groenhoeve

De Stichting De Groenhoeve is verantwoordelijk voor de inrichting, het beheer en exploitatie van de het gebouw de Groenhoeve. Het bestuur van de Stichting De Groenhoeve bestaat uit leden van de Kinderboerderij Uden, de Vogelwacht en het IVN en vergadert vier keer per jaar.

de groenhoeve

De samenstelling van het bestuur is thans als volgt:

Chris van Lieshout	Vogelwacht	Voorzitter
Nico Ploegmakers	IVN	Secretaris
Paul van Lieshout	-----	Penningmeester
Dick van de Boogaard	Kinderboerderij	Lid
Nel Heemskerk	IVN	Lid
Joop Bergsma	Vogelwacht	Lid
Jolande van de Wijst	Kinderboerderij	Lid

Sjef Klören voert diverse klussen uit in en om de Groenhoeve, Jan Vloet verzorgt de verhuur en de boekingen. Agnes Peters en Emmy Veeger zorgen voor de voorraad van de bar, zoals koffie, thee en frisdranken. Het gaat goed met de verhuur van de ruimten, afgelopen jaar (2001) is het aantal boekingen toegenomen. Het bestuur heeft besloten een aantal nieuwe tafels en stoelen aan te schaffen. Door toename van het gebruik van het gebouw is het ook nodig het gebouw extra schoon te maken, daarom is het bestuur erg blij dat een vrijwilligster zich heeft gemeld die op basis van een vrijwilligersvergoeding het gebouw wekelijks schoonmaakt.

Een minder leuk bericht is dat onze huismeester Sjef Klören heeft besloten na ruim twaalf jaar actief te zijn geweest met diverse klussen in en om het gebouw te stoppen met zijn werkzaamheden in de Groenhoeve, dit betekent dat het bestuur op zoek moet naar een opvolger. Dus wie handig is en tijd heeft om af en toe een klusje uit te voeren in en om de Groenhoeve kan zich melden bij het bestuur. Voor het uitvoeren van enkele grote klussen, zoals het witten van muren en plafonds, lakken van de trap en buitenwerk schilderen wil het bestuur graag in contact komen met leden die bereid zijn hieraan een steentje bij te dragen, want vele handen maken licht werk. Indien je bereid bent te helpen neem dan contact op met het secretariaat, waarna een gezamenlijke klussendag zal worden afgesproken.

Onlangs heeft het bestuur van de gemeente Uden (commandant van de Brandweer) de gebruiksvergunning ontvangen. Voorafgaande hieraan is het gebouw door de Brandweer gecontroleerd op brandveiligheid. Naar aanleiding hiervan zijn enkele maatregelen getroffen, zoals het aanbrengen van nieuwe sloten en transparantverlichtingen. In dit kader is het goed iedere gebruiker van het gebouw erop te wijzen dat de brandslang in vergaderruimte en de brandblusser te allen tijde vrij moet zijn, dus geen tafels, stoelen of iets anders ervoor plaatsen. Tevens verzoekt het bestuur bij de inrit/toegangspoort geen auto's te parkeren, dit om het gebouw bij calamiteiten goed bereikbaar te houden voor brandweer of zieken auto.

Nico Ploegmakers (Secretaris),
Tel: 0413-268348 (na 19.00 uur)

Werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (VLU): 12x actief!

De werkgroep VLU houdt zich bezig met aanleg, herstel en onderhoud van kleine landschapselementen, zoals houtsingels, poelen en knotwilgen. De VLU heeft voor het werkseizoen 2002-2003 een dialezing, tien werkdagen en een excursie gepland. Er zullen tijdens deze twaalf werkdagen diverse beheerswerkzaamheden worden uitgevoerd aan/bij verschillende soorten kleine landschapselementen op onder andere Bedaf, Leijgraaf, Wijstgronden en Kooldert. Wellicht zit er ook iets bij voor u!

Werkdagen vrijwillig landschapsbeheer; bezig zijn in de natuur!

De werkdagen worden altijd op zaterdagochtend gehouden. Ze beginnen om 9.00 uur en worden afgerond om ongeveer 12.00 uur. Om 10.30 uur wordt er altijd een koffiepauze ingelast. De vrijwilligers dienen zelf voor gepaste kleding en het juiste schoeisel te zorgen. De VLU zorgt voor gereedschap, koffie en het afsluiten van aanvullende verzekeringen. De werkdagen zijn zowel spannend als ontspannend en heel gezellig. Wie weet vindt u het ook leuk!

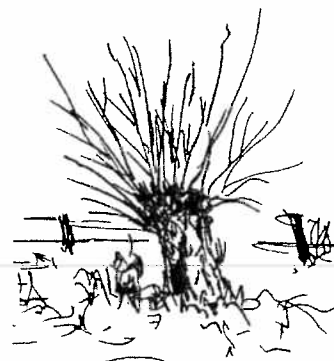
Programma 2002 - 2003; graven, snoeien, planten, knotten, struinen en maaien!

<u>Nr.:</u>	<u>Werkzaamheden:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Dag:</u>	<u>Tijd:</u>
01	Oprichting Insectenwand	Groenhoeve	21-09-2002	09.00 uur
--	Jaarvergadering/Dialezing	Groenhoeve	23-09-2002	19.00 uur
--	Opening seizoen Noord-Brabant	Sprang Capelle	12-10-2002	09.00 uur
02	Herstel/graven poel	Uden e.o.	19-10-2002	09.00 uur
03	Onderhoud heembos	Groenhoeve	16-11-2002	09.00 uur
04	Terugzetten houtwal/bos	Groenhoeve	23-11-2002	09.00 uur
05	Terugzetten elzensingel	3 dorpenpunt	14-12-2002	09.00 uur
06	Terugzetten elzensingel	Patrijsweg	28-12-2002	09.00 uur
07	Terugzetten singel	Kooldert	11-01-2003	09.00 uur
08	Terugzetten eikensingel	Hooistraat	15-02-2003	09.00 uur
09	Verwijderen opslag van de heide	Duinen/Bedaf	08-03-2003	09.00 uur
--	Boomplantdag	Uden e.o.	19-03-2003	09.00 uur
--	Wandel-/Fietsexcursie KLE	Uden e.o.	20-04-2003	10.30 uur
10	Maaien kersenboomgaard	Patrijsweg	07-06-2003	09.00 uur
11	Maaien en snoeien voortuin	Groenhoeve	05-07-2003	09.00 uur
12	Maaien kersenboomgaard	Patrijsweg	23-08-2003	09.00 uur

Contactpersoon werkgroep VLU (voor meer informatie)

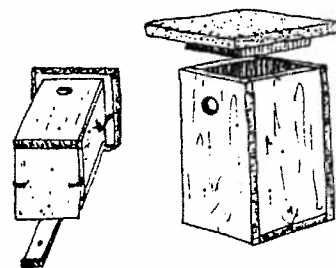
Willem Peters, Ploegdrijverke 12, 5404 PJ Uden
Telefoon: 0413-252529

E-mailadres: petersw@zeelandnet.nl

Jaarverslag werkgroep Nestkasten

Vorig jaar konden we door de MKZ-crisis de huisvesting van onze vogeltjes niet zo goed verzorgen als we gewild hadden. Afgelopen seizoen zijn de acht medewerkers van onze groep er echter weer met volle moed op uitgetrokken om de ca. 136 nestkasten te controleren. Er is gecontroleerd van ca.15 april tot ca.15 juli.

Het aantal uitgevlogen jongen was als volgt:

Koolmees	: 426 (waarvan 44 van het tweede broedsel)
Pimpelmees	: 310 (waarvan 32 van het tweede broedsel)
Zwarte mees	: 32 (waarvan 8 van het tweede broedsel)
Bonte vliegenvanger	: 7
Gekraagde roodstaart	: 5

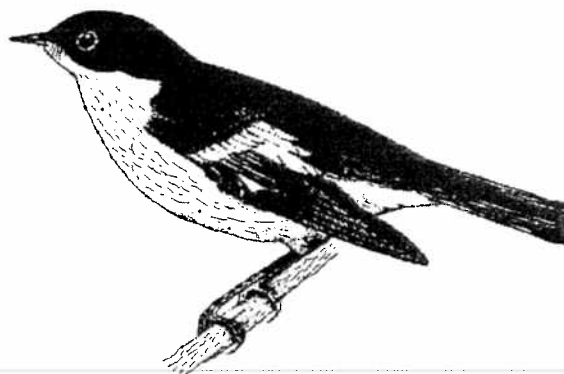
Deze resultaten zijn mijns inziens goed te noemen al viel het tweede broedsel wel wat tegen. Ook moet vermeld worden dat de kasten in het westelijk gedeelte van de bossen van Odiliapeel niet optimaal gecontroleerd zijn door tijdgebrek (4x). En zo komen we weer op een heikel punt van onze werkgroep, namelijk het personeel gebrek. Daar komt nog bij dat twee van onze zeer gewaardeerde medewerkers hun taak overgegeven hebben.

Willie Bergmans gaat samen met Theo Peters het gebied van Henk van den Acker overnemen en Koos van der Linden heeft zijn scepter (in de vorm van een roestvrij-stalen-nestkast-schoonmaak-krabber) overgegeven aan Johan van Roosmalen.

Henk en Koos, hartelijk dank voor jullie jarenlange inzet voor onze werkgroep en we zien jullie graag terug in een andere functie in onze vereniging.

Het terrein rond de Groenhoeve wordt uitgebreid en ook daar zullen nestkasten opgehangen worden, die komend seizoen gecontroleerd moeten worden. We hadden graag nog minstens acht enthousiaste personen in onze werkgroep erbij. In een vereniging met zo'n 175 leden moet dit toch wel haalbaar zijn. Dus schroom niet en geef je snel op bij ondergetekende voor een van de mooiste activiteiten van onze vereniging. In het broedseizoen kost het maximaal acht keer twee uur om te controleren en het geeft een heleboel voldoening en het is ook nog heel erg gezond.

Harry van Dijk (Coördinator Werkgroep Nestkasten),
Telefoon: 0413-273307.

IJsvogel met pech onderweg!

Enkele weken geleden, op een zondag kwam ik John Hermans tegen op de telpost. Hij vertelde me dat hij onderweg naar de telpost de ijsvogel had gezien. Deze vogel bevond zich langs de Rondweg, bij de vijver voor "Beter Bed". Voor mij is dit toch altijd een bijzondere vogel geweest. Deze tropisch uitziende vogel heb ik, voordat ik lid was bij de Vogelwacht, overal gezocht, maar helaas nooit kunnen vinden. Later, bij diverse excursies en wandelingen, heb ik de ijsvogel een aantal keren gezien. Vaak niet meer dan een voorbij schietende blauwe flits.

Na het horen van John, ben ik er naar toe gereden om hem te zoeken, maar helaas géén ijsvogel. De dagen erna ben ik er regelmatig na mijn werk langs de locatie gereden, maar steeds zonder resultaat. Afgelopen zondag werd ik door een vriend gebeld. Hij vertelde me dat er bij hem een kleine blauwe vogel nogal hard tegen zijn schuifpui aan was gevlogen. De vogel lag levenloos op de grond. Bij het horen van dit bericht hebben we de vogel direct opgehaald. Het was inderdaad een ijsvogel, wat een schitterende vogel van zo dichtbij. Die middag hebben we deze ijsvogel in een doos laten rusten. Hij was totaal verdoofd (hoofdpijn?) en gestrest. Na het maken van enkele foto's hebben we deze vogel naar het vogelasiel in Someren gebracht. In dit vogelopvangcentrum worden zieke en/of gewonde vogels opgevangen en verzorgd. Vol enthousiasme werd ons daar verteld wat er allemaal aan vogels zit en wat er mis mee is. Enkele soorten die op dat moment daar zaten waren; ooievaar, boomvalk, steenuil, kerkuil, diverse buizerden, haviken, bosuilen, zelfs een oehoe en raaf ontbraken er niet. Wanneer deze vogels dusdanig hersteld zijn worden ze weer in vrijheid gesteld. Dit is het hoogtepunt en ook het uiteindelijke doel van het vogelasiel.

Voor een ieder die informatie over het Vogelasiel wil;

Het asiel is dagelijks geopend van 09.00 uur tot 20.00 uur, het adres is;

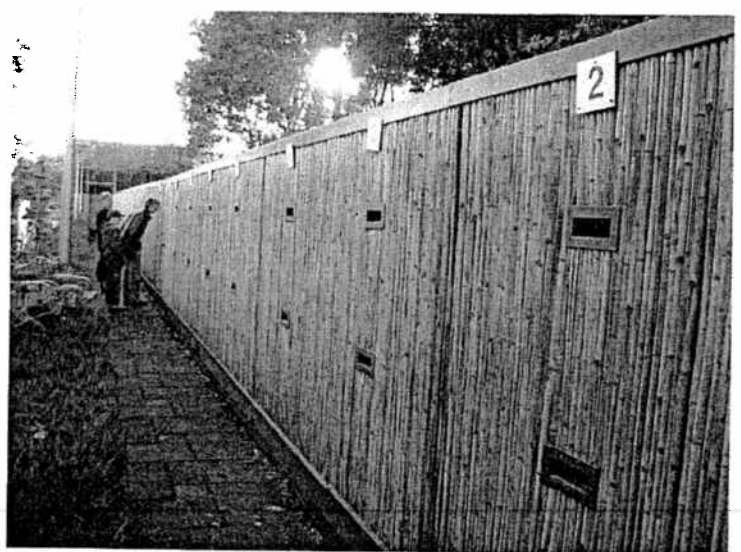
Stichting Vogelasiel Someren e.o.

Boerenkamplaan 32

5712 AE Someren

Tel.: 0493 - 493564

Peter van de Braak

Opmerkelijke feiten in de vogelwereld

Door Don-Alexander van Bergen

Zoals er voor de mensen records worden bijgehouden, zo gebeurt dat ook voor de dierenwereld. Voor ons is het natuurlijk interessant om te weten wat zoal de records van de vogels zijn, want daar zijn enkele opmerkelijke feiten op te noemen. Tijdens het schrijven van dit stukje, was mijn eerste gedachte om in een verhaaltje verschillende uitzonderlijke feiten te beschrijven, maar dit maakt het niet echt overzichtelijk. Vandaar dat ik ervoor gekozen heb een opsomming te geven van allerlei records die door verschillende vogelsoorten worden gehouden

- ❑ **Grootste vogel (Struisvogel)**
We kennen hem allemaal, die majestueuze zwart-witte vogel die oorspronkelijk alleen in de vlakten van Afrika te zien was. Tegenwoordig is er ook een grote wilde populatie in Australië. Mannetjes van deze niet-vliegende vogel kunnen een hoogte bereiken tot 2,75 meter.
- ❑ **Kleinste vogel (Bijkolibrie)**
Deze vogel, die in Cuba voorkomt, meet slechts 5,7 centimeter (de helft hiervan is de snavel). Hij is daarmee even groot als het oog van een struisvogel. Qua gewicht zou je 100.000 bijkolibries met één struisvogel kunnen vergelijken.
- ❑ **Grootste spanwijdte (Grote Albatros)**
Met zijn spanwijdte van ruim 3,5 meter overtreft hij alle andere vogels, hoewel enkele in de buurt komen.
- ❑ **Grootste snavel (Australische Pelikaan)**
Met een snavel van 34 tot 47 centimeter kun je heel wat visjes vangen.
- ❑ **Kleinste snavel (Witbuikdwergsalangaan - Gierzwaluw)**
Deze vogel uit Zuidoost Azië heeft een snavel van slechts 4 millimeter. Toch kan hij zijn bek wijd genoeg openen om allerlei insecten te vangen.
- ❑ **Zwaarst vliegende vogel (Grote trap)**
De zwaarste vogel die gewogen was, woog maar liefst 19 kilo. De gewichtslimiet voor een vogel om nog te kunnen vliegen ligt trouwens bij 27 kilo.
- ❑ **Snelste vlieger (Slechtvalk)**
Er is nog steeds onduidelijkheid over de precieze snelheid waarmee deze stootvogel zich in duizelingwekkende vaart op zijn nietsvermoedende prooi stort. Experimenten zouden aangetoond hebben dat de snelheid minstens 200 kilometer per uur bedraagt, maar ook worden getallen van 350 en 360 kilometer per uur genoemd.
- ❑ **Meest voorkomende vogel (Roodbekwever)**
De broedpopulatie van deze in Afrika voorkomende weervogel wordt geschat op maar liefst 1.500.000.000 vogels. Dit ontzaglijke aantal stond twee eeuwen geleden zelfs nog in het niet vergeleken met de inmiddels uitgestorven Trekduif van Noord-Amerika waarvan het aantal geschat werd op 10.000.000.000 exemplaren!

- ❑ **Meest verspreid voorkomende vogel (Slechtvalk)**
Ook met deze prijs gaat de Slechtvalk aan de haal. Je kunt hem overal aantreffen behalve op Antarctica en sommige oceanische eilanden, echter altijd in kleine aantallen. Totale wereldpopulatie wordt namelijk geschat tussen de 12.000 en 18.000 paartjes.
- ❑ **Kleinste verspreidingsgebied (Ascensionfregatvogel)**
Deze zeevogel broedt alleen maar op een klein eilandje in de buurt van Ascension (in de Atlantische Oceaan). Daar heeft hij slecht drie hectare tot zijn beschikking.
- ❑ **Grootste ei (Struisvogel)**
Het ei van een struisvogel meet tussen de 15 en 20 centimeter en weegt ongeveer 1 tot 1,78 kilo. Wanneer je echter kijkt naar de verhouding: vogelgrootte en eigrootte, dan is overduidelijk de Kiwi de winnaar. Deze inheemse vogel van Nieuw-Zeeland legt eieren die 25% van de vogel zelf weegt.
- ❑ **Kleinste ei (Dwergkolobrie)**
Dit nietige eitje is niet groter dan een erwten en weegt 0,7 gram.

Bron: Bovenstaande gegevens zijn voornamelijk verzameld uit het Guinness Book of Animal Records)

Landelijke Dag voor vogelaars

Zaterdag 30 november te Nijmegen

De Landelijke Dag van SOVON Vogelonderzoek Nederland komt er weer aan! Het evenement, georganiseerd in samenwerking met Vogelbescherming Nederland en de NOU, vindt plaats op **zaterdag 30 november a.s. in Concertgebouw de Vereniging te Nijmegen** (5 minuten lopen van het station).

Dit jaar draagt de Landelijke Dag een bijzonder feestelijk tintje: de nieuwe **Atlas van de Nederlandse Broedvogels** zal worden gepresenteerd en ter verkoop worden aangeboden. Het prachtige resultaat van een grootschalig project waar jarenlang door duizenden vrijwilligers enthousiast aan is meegewerkt.

De dag is gratis te bezoeken voor iedereen met hart voor vogels (tellen). Naast de uitgebreide info- en boekenmarkt en kunstenaarsgalerij zijn er lezingen van gerenommeerde vogelonderzoekers. Voor de jeugd van 6 tot en met 11 jaar is er de hele dag een speciaal jeugdprogramma. De kosten hiervan bedragen € 10,= per kind (van te voren aanmelden is noodzakelijk).

Het jeugdprogramma bestaat in ieder geval uit een vogelexcursie door de Ooijpolder bij Nijmegen. De deelname is echter wel beperkt, dus geef uw kind(eren) ruim van tevoren op, om teleurstelling te voorkomen.

SOVON-tellers ontvangen begin november een uitnodiging met het definitieve programma. Deze staat ook vermeld op de SOVON-homepage, www.sovon.nl en is bovendien aan te vragen bij SOVON: info@sovon.nl of telefoon 024-6848111.

Eerste resultaten Telpost Brobbelbies in 2002

Ook in 2002 zijn we weer begonnen met het tellen van de trekvogels op de telpost in de Brobbelbies. Inmiddels hebben een aantal leden van ons er weer vele tel-uren opzitten. Af en toe lijkt het wel of we er beter kunnen gaan wonen want als je van 's morgens 7.00 uur tot 's middags 16.00 uur telt houd je weinig tijd meer over voor andere activiteiten. Wel geeft het aan hoe verslavend deze vorm van vogels observeren kan zijn. Een ieder die er dan ook nog nooit eens wezen kijken raad ik aan om dit eens te doen. Het is een prachtige bezigheid waarbij je veel kunt leren en waar je regelmatig zeldzame waarnemingen tegen kunt komen. En de meeste vogelaars vinden bijzondere waarnemingen toch "de krenten in de pap", wat het vogelen interessant houdt.

In bijgaand overzicht heb ik de resultaten weergegeven van augustus en september 2002.

Hierbij zie je dat de boerenwaluw met 10.291 exemplaren op dit moment de talrijkste doortrekker is. Waarschijnlijk zal de boerenwaluw nog wel ingehaald worden door de spreeuw, de vink of de graspieper, die doorgaans in grote aantallen in oktober langskomen. Ook dit jaar zijn er weer enkele zeldzame soorten waargenomen op de telpost. Voor mij persoonlijk waren de vier zwarte ooievaars een hele leuke waarneming. Ik was toen speciaal aan het kijken naar broedende wespenvievers in de Maashorst. Die heb ik op die druilerige, natte dag niet gezien maar wel dus tegen de middag de zwarte ooievaars die zelfs enkele uren in de Maashorst hebben gebivakkeerd.

Zoetjes aan beginnen we een beeld te krijgen van enkele jaarlijks terugkerende soorten. Zo komt rond half september de roodkeelpieper doorgetrokken. Dit jaar in totaal drie exemplaren. Hetzelfde geldt voor de regenwulp die telkens begin september al doorkomt. Als laatste zou ik de visarend willen noemen die dit jaar tweemaal is waargenomen. Eind augustus is de beste tijd om deze soort waar te nemen. Dit zijn toch prachtige soorten die je niet dikwijls in de Maashorst kunt waarnemen. De meeste kans heb je op de teltrekpost. Dus nogmaals, als je dit nu leest en denkt die waarnemingen zou ik ook eens graag willen zien kom dan naar de telpost. Voor degene die de plaats nog niet weet; zie routebeschrijving op de volgende bladzijde (bij de maandagenda van augustus was er een kaartje bijgevoegd). Of bel mij, telefoon 0413-272777.

John Hermans

Waargenomen vogels Telpost Brobbelbies (najaar 2002)

Boerenzwaluw	10.291
Vink	2.996
Graspieper	2.652
Spreeuw	726
Kievit	459
Kneu	424
Gele Kwikstaart	375
Witte Kwikstaart	279
Aalscholver	174
Wulp	143
Boompieper	134
Buizerd	102
Gierzwaluw	102
Holenduif	102
Grauwe Gans	93
Kokmeeuw	89
Houtduif	87
Goudplevier	83
Ringmus	78
Zanglijster	70
Rietgors	69
Grote Lijster	62
Stormmeeuw	60
Kauw	55
Sperwer	54
Zilvermeeuw	51
Huiszwaluw	48
Nijlgans	45
Geelgors	44
Boomleeuwerik	40
Paap	32
Blauwe Reiger	31
Niet gedetermineerd	30
Veldleeuwerik	29
Kramsvogel	28
Wilde Eend	24
Roodborsttapuit	23

Watersnip	20
Sijs	18
Havik	14
Smient	14
Zomertortel	14
Boomvalk	12
Groenling	12
Oeverzwaluw	11
Kleine Mantelmeeuw	10
Torenvalk	8
Gr. Gele Kwikstaart	7
Keep	7
Tapuit	6
Grasmus	5
Wespendief	5
Heggenus	4
Pimpelmees	4
Wintertaling	4
Zwarte Ooievaar	4
Bruine Kiekendief	3
Grote Mantelmeeuw	3
Roodkeelpieper	3
Tijftjaf	3
Witgat	3
Scholekster	2
Visarend	2
Zwartkop	2
Blauwe Kiekendief	1
Groenpootruiter	1
Houtsnip	1
Putter	1
Regenwulp	1
Slechtvalk	1
Turkse Tortel	1
Zwarte Kraai	1
Zwarte Specht	1
Dagtotaal	20.393

Routebeschrijving naar Telpost Brobbelbies:

Fiets: Vanaf het zogenaamde Vierlandenpunt (kruispunt van fietspaden in het begrazingsgebied) het fietspad richting Nistelrode volgen. Na ca. 1 kilometer (tussen twee boerderijen) rechtsaf zandpad in. Zandpad heeft scherpe bocht naar links en gaat over in een verharde weg (Palmvenseweg). Na enkele honderden meters kom je bij de telpost (bij het bankje).

Auto: De telpost is gelegen aan de Palmvenseweg en is het beste te bereiken door in Nistelrode (langs de sportvelden van Prinses Irene) onder de rondweg door te gaan. Vervolgens door buurtschap 't Loo en aan het einde van de weg rijdt men niet rechtsaf de Brobbelbiesweg in maar linksaf de Palmvense weg. De weg helemaal uitrijden en bij de T-splising naar rechts. Bij het bankje (en de kompasroos op de weg) is de telpost. Kom je er niet uit, neem dan even contact op met John Hermans, telefoon 0413-272777.

Natuurpad de Groenhoeve

Door Jan van de Wijert

Op zaterdag 22 juni jongstleden heeft burgemeester Vos, tezamen met de jeugdnatuurgroep, het natuurpad Groenhoeve geopend. Een leuke, geslaagde activiteit. Maar we zijn er nog niet. Het pad, de slootaanpassing met de doorgang door de sloot en de hekwerken zijn gerealiseerd. Om financiële redenen is de doorwaadbare plaats een duiker met dam geworden. Het kruidenveldje is gespit en op het veldje en de slootaluds is een bloemenmengsel gezaaid. De basis voor de insectenhoek is ook gerealiseerd.

Wat moet er nog gebeuren?

In september/oktober gaan we met de gemeente en aannemer het grasveld en de poelen aanpakken. Het grasveld wordt heel kort gemaaid en het gras wordt afgevoerd. Daarna wordt op de opengewerkte bodem machinaal een bloemenmengsel gezaaid. Dit gebeurt machinaal omdat het zaad moet worden ondergewerkt. Ook enkele jonge elzen worden van het grasveld verwijderd. De poel in het grasveld krijgt een grondige opknapbeurt. De bodem wordt vrijgemaakt van de overvloedig gegroeide lisdodde en gele lis. De twee struiken in het talud en de zwanebloemen met een groep gele lis worden gespaard. De twee grote karpers in de poel worden gevangen omdat deze het vis- en insectenbroed opeten en de bodem omwoelen. Het schoonmaken van de poel gebeurt trapsgewijs zodat het dieren- en insectenleven kan worden behouden. De taluds worden verflauwd en vrij gemaakt van de dichte graszoden. Daarna worden ze ingezaaid met een bloemenmengsel. Het bos en de daarop aansluitende houtwal krijgen een snoeibeurt. We gaan niet rigoureus te werk zodat de bestaande sfeer blijft gehandhaafd. De gemeente assisteert de vrijwilligers met een vakman met kettingzaag. De bedoeling is om het snoeihout ter plaatse te verwerken als strategisch geleidemateriaal van de bezoekers van het bos en wat over is wordt verzameld aan houtmijten. Het grove snoeiwerk met de kettingzaag gebeurt in de eerste twee weken van november. Op de tweede en derde zaterdag van november gaan we met vrijwilligers het snoeien verfijnen en het snoeihout verwerken. In de winterperiode gaan we daarna ook boshoutsoorten bijplanten en de hekwerken camoufleren met jonge aanplant, kamperfoelie en bramen.

De insectenhoek

De insectenhoek moet nog vorm krijgen. Voor de vakantie is het ruwe metselwerk gemaakt en het klinkerpad gelegd. Toen hebben we bewust alles zoveel mogelijk onder het zand gestopt om geklooi van de jonge jeugd tijdens de vakantie voor te zijn. In september/oktober gaan we hem echt vorm geven. Het zand op de verharding wordt verwijderd. De achterkant van de muur wordt met meer zand en stenen aangevuld, de bovenkant van de muur wordt verstevigd en er wordt nog een verhardingsvlakje voor de 'bodem insecten' aangelegd. Naast de muur komt een zogenaamde bijenflat. Verder wordt het open terrein afgewerkt met insectentrekkende planten zoals tijm, cedem, reseda, heide en wolachtige planten. Deze worden deels geplant en deels gezaaid.

Wat nog meer?

We hebben van de EMI € 3.000,- gekregen voor de verdere aankleding van het natuurpad. Dit geld willen we besteden aan enkele informatiepanelen langs de route en aan toegangspanelen met algemene informatie langs de asfaltpaden.

Deze werkzaamheden vergen nog veel tijd omdat er teksten moeten worden geschreven, borden moeten worden gemaakt en geplaatst, enz. Ook komt er binnenkort een zogenaamde 'Educatieve Grondwatermeter'. Dit is een visueel leuke meter die met behulp van een vlotter de beweging van het grondwater zichtbaar maakt. Er komen veertien van deze meters in Noord-Brabant, ze worden betaald door de Waterschappen en de Provincie. De BMF verzorgt de contacten en de educatie, Bureau Oranjewoud plaatst de meters.

En nu verder

De gemeente zal vanaf nu het grove 'parkonderhoud' doen en het zwerfvuil opruimen. Uit bovenstaand verhaal blijkt dat ook een aantal werkzaamheden door vrijwilligers moeten worden uitgevoerd. Dit is alleen maar positief omdat je niet voor niets lid bent van het IVN of de Vogelwacht. Het betreft werkzaamheden zoals snoeien, hout opruimen, planten zetten, kuilen graven voor de borden, maar ook teksten bedenken, lesmateriaal over bijvoorbeeld water en insecten maken, wandelingen verzorgen en wat we zoal meer tegenkomen. Voor elk wat wils. Mensen met twee linkerhanden bestaan in deze niet. Ik zou graag een poule willen vormen van dames en heren leden van IVN en Vogelwacht die we kunnen bellen voor de op dat moment actuele werkzaamheden. De mensen van de Kinderboerderij hebben al werk genoeg. Het betreft werkzaamheden voor het komend half jaar.

IVN-er meld je bij Jan van de Wijgert, telefoon 0413-264074 en Vogelwachter bij Jan-Willem Hermans, telefoon 0413-269804, en geef op waar je voorkeur naar uitgaat.

Doe-werkzaamheden worden meestal op zaterdagmorgen tussen 9.00 en 12.00 uur uitgevoerd. Bel even, wacht niet, je kunt je nu op een prettige manier nuttig maken en je hebt er zelf ook veel profijt van.

Educatieve grondwatermeter

Wetenswaardigheden...

Noord-Brabant maakt valse start met Flora- en Faunawet

Als eerste provincie hebben Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besloten dat jagers alle Canadese Ganzen, Nijlganzen, Rosse Stekelstaarten, Damherten, Muntjakken, Marterhonden, Wasberen, Muskusratten, verwilderde Duiven, Nertsen, Katten en Wilde Zwijnen, op het gehele grondgebied van de provincie het gehele jaar mogen doden. Deze drastische en dieronvriendelijke maatregelen mogen volgens de Flora- en Faunawet slechts worden toegepast wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat. Bovendien moet het dan gaan om bijvoorbeeld het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid, belangrijke schade aan landbouw of fauna. Door deze wettelijke voorwaarden te negeren wekt de provincie niet alleen de indruk te lui te zijn voorkomende knelpunten aangaande de fauna objectief per geval te beoordelen, de provincie ondermijnt hiermee openlijk de intentie van de wet. Door de gehele provincie jachtgebied te maken voor bovenvermelde diersoorten constateert de Faunabescherming dat niet de provincie bepaalt met welke reden de door de provincie aangewezen diersoorten worden geschoten maar dat het gemakshalve aan jagers wordt overgelaten. De Faunabescherming roept het College op het huiswerk over te doen en zal haar eerste bezwarenprocedure inzake Flora- en Faunawet (artikel 67) besluit aanwijzing provinciale vrijstelling voor doden diersoorten in Noord-Brabant starten.

Uit: Persinfo Faunabescherming

Klapekster als broedvogel in Nederland uitgestorven

De Klapekster blijkt in 2002 als broedvogel in Nederland te zijn uitgestorven. Het laatste zekere broedgeval vond plaats in 1999 op de Noordwest-Veluwe. De jaren erna zijn er geen zekere broedgevallen meer vastgesteld en daarmee is Nederland een broedvogel armer. De Klapekster behoort tot de klauwieren. Dit zijn middelgrote zangvogels met lange staart, krachtige snavel met haakvormige punt en een donkere band door of achter het oog. Vaak zitten ze langdurig in de top van een boom of struik te loeren naar een prooi. Op het menu staan insecten, kikkers, hagedissen, kleine knaagdieren en kleine vogels. Klauwieren bezitten de lugubere gewoonte om prooien, vaak nog levend, aan stekels en doorns van struiken te spiesen als voedselvoorraadje. Vanwege deze gewoonte kreeg de Klapekster de bijnaam "roofwurger". De kern van de broedpopulatie ligt in Noord- en Noordoost-Europa. De broedplaatsen bestaan uit hoogveengebieden en heidevelden met verspreide bomen. In Nederland is de Klapekster vooral bekend als wintergast en fleurt hij menig winters heidelandschap op door als "veldwachter" in de top van een boom of struik op de uitkijk te zitten. Ook bij ons kan je haast elk jaar vanaf half oktober de Klapekster waarnemen. Je vindt hem dan vooral op de Kanonsberg of bij de Drie Vennen.

Begin twintigste eeuw broedden er in Nederland nog honderden paren Klapeksters op heidevelden en hoogveenrestanten. Vanaf de jaren twintig moest de Klapekster snel terrein prijsgeven. Deze afname was het gevolg van het verdwijnen en bebossen van woeste gronden en het verdwijnen van cultuurland nabij heidevelden. Een andere belangrijke oorzaak is een drastische afname van grote insecten en van veldmuizen. Het is uitzonderlijk dat broedvogels in Nederland verdwijnen. Dat was de laatste eeuw slechts met enkele soorten het geval. Ook voor het Korhoen moeten we vrezen dat deze soort eenzelfde lot is beschoren.

Uit: Persbericht SOVON, 29 juli 2002

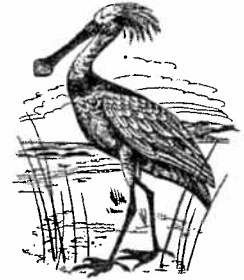
Visarend gestart met nestbouw

Op 24 juli 2002 heeft Staatsbosbeheer in de Oostvaardersplassen een Visarendpaar gesignaleerd dat bezig was met het bouwen van een nest. Het is de eerste keer in Nederland dat de imposante roofvogel aanstalten maakt tot broedgedrag. Het baltsende paartje is de afgelopen maanden regelmatig waargenomen en inmiddels heeft de boswachter het nest gezien. De voorbereidingen voor het broeden duren bij Visarenden vaak een heel jaar. Dus hopelijk is er volgend voorjaar de eerste broedende Visarend in Nederland.

Uit: Persbericht Staatsbosbeheer, 2002

Recordaantal Lepelaars

Nederland telt dit jaar een recordaantal broedende Lepelaars. Liefst 1.400 paartjes van de witte vogels met de lepelvormige snavels voeden deze zomer hun kroost hier op. Dat betekent dat negentig procent van de West-Europese populatie dit jaar voor Nederland als zomerverblijf heeft gekozen. Vooral het rustige waddengebied is enorm populair onder de watervogels, die leven van stekelbaarsjes en garnalen. Ongeveer 900 paren broeden op de Wadden.

Uit: Brabants Dagblad, 27-6-02

Lepelaars in natuurgebied Texel verdronken

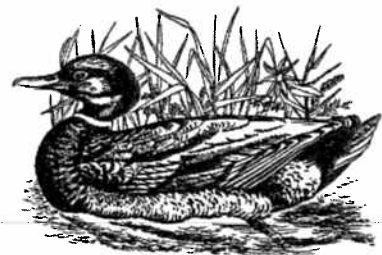
Ruim honderd Lepelaars zijn afgelopen zomer op het Texelse natuurgebied De Schorren aan de Waddenzee weggespoeld. Oorzaak is het springtij in combinatie met noordwestenwind kracht acht. Het springtij werd pas later op de middag verwacht. Van de ongeveer 118 jonge Lepelaars die zijn uitgebroed waren er nog acht in leven. Die stonden nat en onderkoeld op een richel op De Schorren, samen met de volwassen vogels. Een deel van de nesten was in april ook weggespoeld. Ook 500 nesten van Meeuwen, Scholeksters (40), Tureluurs (30) en Graspiepers (25) spoelden weg.

Uit: Brabants Dagblad, 1-7-2002

Verkrachting

Het is de favoriete vrijetijdsbesteding van de vele opa's en oma's van ons land; met de kleinkinderen de eendjes voeren. Maar de goedbedoelde verwennerij leidt in de Hollandse vijvers tot de meest ordinaire seksorgies. Omdat de volgevreten woorden niet op jacht hoeven naar het broodnodige voedsel, weten ze van gekkigheid niet wat ze met hun vrije tijd moeten doen. En dus storten zij zich massaal op de arme vrouwtjes in het water. Groepsseks is eerder regel dan uitzondering; de bronstige beesten hebben er geen enkel probleem mee om zich met zijn tienden aan één vrouwtje te vergrijpen. Verdrinkingsdood is veelal het trieste gevolg. Het is bij de konijnen af! Het Rotterdamse opvangcentrum "Vogel Klas Karel" heeft inmiddels de noodklok geluid en roept u, opa's, oma's van Nederland, de oversekste dieren niet meer te voeren. U zult daar een hoop dames een plezier mee doen.

Uit: Onbekend

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Er zijn altijd wel mensen in uw omgeving die u kunt verrassen met een van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o.

De doelstelling van de winkel:

- Door verkoop van boeken, kaarten, Cd's met vogelgeluiden steeds meer mensen kennis en interesse bijbrengen voor het vogelleven.
- Door verkoop van nestkasten de vogels helpen bij het vinden van nestelplaatsen in de broedperiode. Daarnaast dient het als schuil-/slaapplaats in de koude wintermaanden. Het is bekend dat de huidige samenleving het vinden van genoemde plaatsen in de vrije natuur zeer bemoeilijkt. De moderne woningbouw, de monoculturen en mechanisatie in de landbouw vernietigen en/of verstoren de geschikte biotopen. De koolmeeskast is overigens ook geschikt voor: pimpelmees, bonte vliegenvanger, ringmus, gekraagde roodstaart, zwarte mees, kuifmees, glanskop, matkop en boomklever. De pimpelmeeskast (kleinere invliegopening) is bruikbaar voor zwarte mees, kuifmees, matkop en glanskop.

Adviezen:

- Er is geen bos bloemen denkbaar die het qua levensduur kan opnemen tegen geluidsband of nestkast. Ook het handzame (rode) vogelherkenningsboekje van Peter Hayman doet het heel goed op verjaardagspartijtjes!
- Stel zo'n artikel eens als prijs beschikbaar bij speciale evenementen of wedstrijden.
- Maak aspirant vogelaars attent op de mogelijkheden van de winkel bij aanschaf van een boek "herkenning van vogels" en bij aanschaf van een goede kijker.

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

- Bedreigde vogels € 1,00
- Ja, natuurlijk in vogelvlucht € 4,50
- Vogels van Midden Brabant € 4,50
- Het "rode" boekje van Peter Hayman (herkenning van vogels) € 9,50
- Eerste hulp aan dieren € 2,25
- Wintervoeding vogels € 1,00
- Roek en de landbouw € 1,00
- De Lepelaar € 13,50

Andere artikelen:

- Nestkast van stevig materiaal, tweemaal gelakt met buitenbeits vanaf € 3,50 (in diverse soorten en maten)
- Cd's met vogelgeluiden (deel 1,2 en 3) per deel € 11,50
- Vogelmobile € 2,25
- Postpapier met afbeelding van een eend/uil € 3,85
- Telefoonklappers € 1,25
- Raamstickers (ter voorkoming van vogelbotsingen) € 1,50
- Prachtige posters van Blauwe Reiger en IJsvogel € 0,50
- Vogelplaten in diverse maten (Uilen, Zwaluwen, Roofvogels) € 0,50
- Verenigingsspeldje (met logo Vogelwacht), collectorsitem! € 5,00

Suggesties m.b.t. aanpassing en/of uitbreiding van het winkelassortiment zijn bijzonder welkom.

Aad van Toor
Klaroenlaan 1 – Uden

Telefoon: 0413-264106 (voor afspraak, graag van tevoren even bellen)

Indien niet aanwezig: Jan-Willem Hermans, Broekmorgen 28 - Uden
Telefoon: 0413-269804.

Duifhuizerweg 8
5406 TB Uden

Tel. 0413 363785
Fax 0413 342047

Voor al uw agrarisch loonwerk

Orion Engineering Den Bosch B.V.

Voor technische banen op MTS-, HTS- of
TU- niveau kijk op:

www.oriongroep.nl

Bel voor meer informatie:
Peter Noy, telefoon 073-6149900

E-mail: denbosch@oriongroep.nl

*Hier had uw advertentie
kunnen staan!*

*Dankzij onze adverteerders
kwam deze uitgave tot stand*

WIJDEVEN VOF

groente & fruit - aardappelen - eieren - zuivel

Mgr. Bosstraat 3
5401 EA Uden
tel. 0413-263739
fax 0413-254361

FOTOGRAFIE

JETTEN

VOORUITSTREVENDE IN BEELD

DIGITAAL

(0413) 26 23 85 - MARKTSTRAAT 37 - 5401 GG UDEN

(0413) 33 16 67 - Velmolenweg 169 - 5404 LC UDEN

**Slagerij
Knobbout**

Ons bezocht, is kwaliteit gekocht

Drossaard 4, Uden. 0413-267354

Onze bakkerswinkels en bezorgdiensten
staan voor kwaliteit in brood en banket, in
Beek en Donk, Boekel, Gemert, St. Anthonis,
Uden en wijde omgeving.

St. Josephplein 5 - Venhorst
Drossaard 57 - Uden
Tel.: 0413 - 268517

snijders metaal

SPECIAALZAAK METALEN-
IJZERWAREN-GEREEDSCHAPPEN

Kapelstraat 1, 5401 EC UDEN
Telefoon: 0413 - 262780

*tweewielers
en
reparaties*

WIM DE WILT

KERKSTRAAT 4 - UDEN - TEL.262620

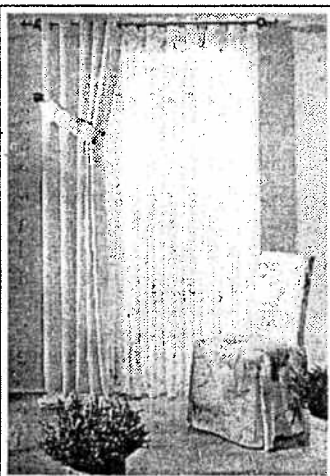
De Bruin

verzekeringen

Velmolenweg 87, 5401 HL Uden

Telefoon (0413) 330999, Telefax (0413) 253 204

*Alle verzekeringen
en financiële diensten*

- Tapijt
- Vinyl
- Overgordijnen
- Binnenzonwering
- Behang
- Laminaat

VAN DER HEIJDEN

Piusplein 2
5402 EA Uden
Telefoon
0413-250510

VOOR SPORTIEVE KLEDING

W&L BRESSERS

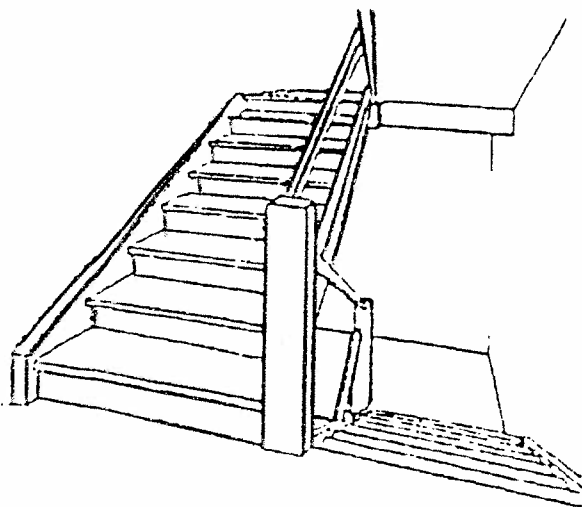
marktstraat 12 uden **mannenmode**

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Dorshout 6b
5462 GL VEGHEL

Tel.: 0413-352420
Fax.: 0413-354755

Beschermen helpt. Helpt u mee?

Want één op de vijf vogels wordt nog bedreigd!

De ooievaar is terug. Dat is natuurlijk goed nieuws. Maar zowel in Nederland als Wereldwijd groeit de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten nog steeds. Help mee, word lid en ontvang gratis een Zakgids Vogels of een Nestkast als welkomstcadeau.

Ja, ik word lid voor f40,- per jaar (65+: f27,50) en ontvang elke 2 maanden gratis het tijdschrift VOGELS en één van de welkomstcadeaus. Hiernaast heb ik mijn keuze aangekruist.

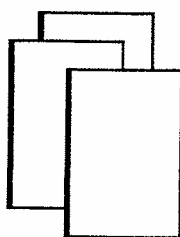
Dhr./Mevr. ☐

Adres: ☐

Postcode: ☐

Plaats: ☐

Stuur deze bon naar Antwoordnummer 1974, 3700 WB Zeist. Postzegel hoeft niet, mag wel.

boekhandel bert van der heiijden

Sacramentsweg 4 • 5401 GR Uden • Tel. 0413-260907

